

NƏCİBƏ İLKİN

Şəhidliyin
Əli və İslam
zirvəsi

Redaktor:	İsmayıл İMANZADƏ <i>AYB-nin Mingəçevir bölmə sədri, şair-publisist, Prezident mükafatçısı</i>
Bədii redaktor:	Sevinc ƏHMƏDOVA
Texniki redaktorlar:	Ülvıyyə DƏRQANI Jalə XƏLİLOVA

Bu kitab II Vətən müharibəsində Mingəçevir şəhərini təmsil edən qəhrəman oğullardan şəhid Əli və İslam qardaşlarının igitliyindən, nümunəvi döyüş yolundan bəhs edir. Şəhidlərin anası Sevinc Ananın, müəllimlərin, döyüş yoldaşlarının, doğmaların və sinif, tələbə yoldaşlarının acı xatirələri kitabda yer alıb. Şəhidlərin özlərinin zəhmətlə tikdiyi ev onların adına “Əli-İslam Ev muzeyi” olaraq ziyarətgaha çevrilib.

Allah rəhmət eləsin!

E N4802080109
152-2021

© Nəcibə İlkin - 2021

*Canıyla ana deyib, qanıyla vətən deyib,
Tək bu iki varlığa igid başını əyib,
Bu sevgisi yolunda şəhid olmaq istəyib,
Hər ürəkdə duyulub cənnət şəhid nəfəsi,
Əli-İslam zirvəsi!*

--Nəcibə İlkin--

Azərbaycanın Dövlət Gerbi

Azərbaycanın Dövlət Bayraqı

Azərbaycanın Dövlət Himni

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırlız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadiriz!
Üçrəngli bayraqla məsud yaşa!
Üçrəngli bayraqla məsud yaşa!

Minlərlə can qurban oldu,
Sinən hərbə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!

Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!

Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!
Azərbaycan! Azərbaycan!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Bütün peşələrdən xalq üçün, millət üçün hər bir vətəndaş üçün, dövlət üçün ən vacibi, ən dəyərli peşə-milləti, xalqı, torpağı qorumaq peşəsi, yəni hərbi peşədir. Mənim üçün hər bir əsgər, hər bir döyüşçü, hər bir zabit Azərbaycan vətəndaşlarının hər birindən daha qiymətli və daha da yüksəkdir.

Şəhidlər bizim qəlbimizdə əbədi yaşayır, yaşayacaq! Qələbəni biz şəhidlərimizin qanı hesabına qazanmışıq. Siz analar, atalar xalqımız üçün, dövlətimiz üçün gözəl insanlar yetişdirmisiniz. Allah sizə səbir versin. O insanların ömrü uzun olmadı, amma onlar əbədiyyətə qovuşdu və onlar öz adlarını Azərbaycan xalqının şanlı tarixinə əbədi yazdırıldı.

İlham Əliyev

ŞƏHİDLİK QƏHRƏMANLIQ ZİRVƏSİDİR (Ön söz əvəzi)

Qələmə aldığım yazıda ilk olaraq Məhəmməd Peyğəmbər Əleyhissəlamin şəhidlik haqqında söylədiyi qiymətli kəlmələri xatırlatmaq istəyirəm: “Bəndənin nail ola biləcəyi bütün yaxşılıqlardan (savablardan) daha üstün bir yaxşılıq var. Ən böyük yaxşılıq budur ki, insan Allah yolunda savaşıb, şəhid olsun. Bundan üstün bir savab ola bilməz!..”

İslamiyyətin ilk vaxtlarından ta indiki günlərimizə qədər haqq yolunda döyüşüb, Tanrı dərgahına üz tutan qəhrəmanlar şəhid adlanıblar. Şəhidlik vətən sevgisinin simvoludur. Şəhidlik insanın vətən, torpaq uğrunda gedən döyüşlərdə könüllü olaraq həyatla vidalaşmağıdır. Məhz buna görə də Allahın ən sevimli bəndələri qismində şəhidlik zirvəsinə qalxandan sonra cənnətdə əbədi olaraq yaşamaq haqqı qazanan şəhidlər həmişə ehtiram hissiylə xatırlanırlar.

İyirminci yüzilliyin sonlarına yaxın ikinci dəfə müstəqilliyinə və azadlığına qovuşan xalqımıza bu heç də asan başa gəlməyib. 20 Yanvar faciəsinin işərisindən keçib, müstəqillik yoluna üz tutduğumuz vaxtdan üzü bəri dəfələrlə yadəllilərin həmlələrinə tuş gəlmiş, Xocalı soyqırımının dəhşətlərini yaşamalı olmuşuq. Zaman-zaman böyük “xaç qardaşlarının” himayəsinə sığınış, doğma torpaqlarımızı ələ keçirəndən sonra qürənlənən tarixi düşmənlərimiz, artıq o dərəcədə azıñlaşmışdılar ki, işgal etdikləri coğrafi ərazilərimizlə kifayətlənmək fikrində deyildilər. Birinci Qarabağ Müharibəsində qalib gəldiklərini hər kəlməbaşı vurğulayan bu zati-kökü naməlum məxluqları 2016-ci ildə dörd günlük Aprel savaşındakı rüsvayıcı şəkildə məglubiyyətləri də eyforiyadan ayıra bilmədi...

Düşmənin növbəti həmlələrini dəf etmək üçün ötən il sentyabr ayının 27-də Azərbaycan Ordusunun əsgər və zabitləri 44 gün ərzində göstərdikləri qəhrəmanlıqları ilə Andronik nəvələ-

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

rinə elə bir ibrət dərsi verdilər ki, onlar bunu heç vaxt unuda bilməyəcəklər...

Şanlı hərb tariximizə 44 günlük II Qarabağ Müharibəsi adıyla həkk olunan bu savaşda minlərlə qəhrəman vətən övladı nəyə qadir olduqlarını ortaya qoyaraq, sonda düşməni diz çökdürüb, xalqımıza Zəfər sevinci yaşatdılar...

Qansız-qadasız, ağrı-acısız başa gəlməyən bu müqəddəs müharibədə yüzlərlə ərən oğullarımız Vətən yolunda canlarından keçib, Tanrı dərgahına üz tutdular.

Bu gün ana yurdumuzun elə bir yaşayış məskəni yoxdur ki, orada şəhid məzarları olmasın. Öz qanları ilə tarix yazan şəhid və qazilərimiz Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin təbirincə desək, sonda düşmənin başını “Dəmir Yumruq”la əzərək, onları əzəli torpaqlarımızdan qovub çıxararaq, rüsvayçılıqla təslim olmağa vadar etdirər...

Bu haqq savaşında şəhadət məqamına yüksələnlər arasında Mingəçeviri təmsil edən xeyli sayıda ığidlərimiz də vardır. Həmin qəhrəmanlardan ikisinin-Əli ilə İslamin doğma qardaşlar olduğunu biləndə, həm təəssüf, həm də qürur hissi keçirdim. I və II Qarabağ Müharibələrində şəhid olan qəhrəmanlarımız ən yüksək ehtirama layiqdirlər Onların hər biri vətən uğrunda canlarından keçməklə, gələcək nəsillərə nümunə olublar. Ölkəmizin ən müasir və gözəl yaşayış məskənlərindən biri olan Mingəçevirin “Şəhidlər xiyabani”nda uyuyan 400-dən çox şəhidin adları haqlı olaraq bu gün ehtiram hissiylə çəkilməkdədir. İllər öncəsi qələmə aldığım “Mingəçevir şəhidləri” adlı şeirim də məhz bu müqəddəs məkanda əbədi olaraq uyan şəhidlərimizə yönəlik ehtiram hissinin ən bariz nümunəsi hesab edə bilərəm:

--Nəcibə İlkin--

Yurda arxa olubdur, Vətənin dar günündə,
Qala kimi dayanıb düşmənlərin önündə.
Yaşayır ana Kürün sədasında, ünündə -
Mingəçevir şəhidləri.

Qılınc kimi sıyrılıb sinəsindən Bozdağın,
Qüdrətindən söz açıb hər zaman uzaq-yaxın.
Qeyrət təcəssümüdür ulu yurdun, torpağın -
Mingəçevir şəhidləri.

Adını həkk edibdir tarixə al qaniyla,
Qoruyubdur Vətəni sinəsiylə-canıyla.
Ulu bir məmləkətdə tanınır ünvaniyla -
Mingəçevir şəhidləri.

Bir vaxtlar Mingəçevir ədəbi aləmində ilk addımlarını atan və paytaxt Bakıya köçəndən sonra ədəbi proseslərə fəal şəkil-də qoşulan şair-publisist Nəcibə İlkinin yuxarıda adlarını qeyd etdiyim iki şəhid qardaşdan,- Əlli ilə İslamın Vətən sevgisindən bəhs edən kitab üzərində işləmək xəbərini eşidəndə, istedadı və çalışqanlığı sayəsində çəşidli adlar altında araya-ərsəyə gətirdiyi əsərləriylə ədəbi ictimaiyyətin və çoxsaylı oxucuların rəğbətini qazanan Nəcibə xanımın bu addımlına da çox sevindim. Vətənə, yurda uzun illər ərzində yaşıdığı Mingəçevirə qəlbən qırılmaz tellərlə bağlı olan xanım həmkarının yaradıcılığına nəzər yetirəndə şəhidlik mövzusunun ona doğma olduğunu bir daha təsdiq edə bilərik. Torpaqlarımızın azadlığı və bütövlüyü naminə II Qarabağ savaşının elə ilk günündə bir-birlərindən xəbərsiz şəhid olan iki qardaşın şəhadətə qovuşması qürurverici olduğu qədər də, bir cüt övladını Vətən yolunda qurban verən bir ananın - Sevinc xanımın - heç vaxt tükənməyən ağrı-acısı, dərdi-nisgilidir. Məhz elə bu buna görə də

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Nəcibə İlkinin indiki vaxtlarda çap prosesində olan kitabını bir ananın dərdi-ələmi üstə yaxılan məlhəm olduğunu əminlik hissiliyə söyləmək olar...

Yeri gəlmışkən, şəhidlik mövzusunda yazılın kitabların əlbəttə, ilk növbədə peşəkar müəlliflər tərəfindən nə qədər ağrı-acılı olduğunu şəxsi təcrübəmə istinadən deyərdim ki, mənə də məlumdur. Bununla belə, şəhid valideyinlərinin, onun doğmalarının ələminə-nisgilinə ortaq olmaq insanlığa xas olan ən ali xüsusiyətlərdən biridir və Nəcibə xanım sözügedən kitabin üstündə işləyərkən hansı hissələr keçirdiyini təsəvvür etmək o qədər də çətin deyildir...

Nəcibə İlkinin müxtəlif illərdə yazdığı “Qartal zirvədə qaldı”, “Son görüş, son zəng, son təbəssüm”, “Bir şəhidin gecikmiş ölüm yolу” adlı kitabları vətən şəhidlərinə həsr olunub. Elə buna görə də istedadlı yazar həmkarımın şəhid qardaşların hünərindən bəhs edən kitab üzərində işlədiyinin sorağını alanda, ona ilk xeyir-dua verənlərdən biri kimi ürəkdən sevin-dim. Və onun kitaba ön söz yazmaq təklifini də məmənunluq hissiliyə qarşıladım...

...Kitabdakı yazılarla tanış olanda Əli və İsləm qardaşlarının misilsiz hünərlərinə, Vətən sevgilərinə heyran qaldım. Düzdür, bu gənc oğlanlar elə müharibə başlayan gün şəhidlik zirvəsinə yüksəliblər, bununla belə onlar öz ölümləri ilə vətən sevdalısı olduqlarını sübut etməyə macəl tapıblar. Hər şeydən qabaq II Qarabağ Mühəribəsinin şəhidləri sırasına əbədi olaraq dayanan qəhrəman qardaşların anaları Sevinc xanım ən yüksək ehtirama layiqdir...

Dünyaya göz açan hər bir Allah bəndəsi beşik-məzar arası yolu keçməyə məhkumdur. Ancaq bizdən fərqli olaraq şəhidlərimiz bu məsafləni axıracan getməyi heç ağıllarına da gətirmədən, canlarını vətən yolunda qurban verməklə ölümsüzlüyü qovuşurlar!

--Nəcibə İlkin--

Məhz buna görə də şəhid valideynlərinin, o cümlədən Sevinc xanımın övladlarının şəhidlik zirvəsinə ucalmağı ilə bağlı həmişə qürur hissi keçirmək haqqı vardır. Əlinin və İslamin timsalında gözünün ağını-qarasını itirsə də, “Vətən sağ olsun!”-deyərək, başını dik tutan bir ananın özü də heç şübhəsiz ki, elə sağlığında cənnətə düşmək şərəfinə nail olmuşdur! Sevinc xanımla yanaşı öz qəhrəman övladlarını Vətənə, xalq, torpaq uğrunda gedən ölüm-dirim savaşında itirən anaların hamısı ən gözəl sözlərə layiqdirler!..

Çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatında şəhidlik mövzusu indiki günlərimizdə öz aktuallığı ilə diqqəti cəlb etməkdədir. Şəxsən mən özüm də bu ilin iyul ayında əvvəlcə paytaxt Bakıda, sonra isə Biləsuvar ərazisindəki Cəbrayıl rayon köckünlərinin məskunlaşdığı ərazidə təqdimat mərasimi keçirilən “Zəfər yolunda” adlı kitabın həm müəllifiyəm. Yeri gəlmışkən qeyd eləyim ki, ayrı-ayrı illərdə “Torpağın qanlı köynəyi”, “Qəm leysanı”, “İgidlər eldən gələr”, “Bozdağın ana harayı” adlı kitablarım da nəşr olunub...

Sonda iki şəhid qardaşın timsalında cəmi şəhidlərimizə Allahdan qəni-qəni rəhmət diləyir, qazilərimizə cansağlığı arzulayıram! Və Nəcibə İlkinini yeni kitabının nəşriylə ilgili təbrik edib, cəmi şəhidlərimizə ehtiram hissimi sərgiləyən aşağıdakı şeirimlə yazıya əlvan çalarlar qatıram:

ŞƏHİDLİYİN ZƏFƏR NƏĞMƏSİ

Tanrı dəhgahınadır, Şəhidim, son səfərin,
Yadlara göz dağıdır, qazandığın Zəfərin.
Hamı sənə ürəkdən deyir, Əhsən, Aferin!
Vətən-yurd sevgisidir halal qazancın-varın -
Əbədi yolcususan nur saçan sabahların!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Qarı düşmən,- “Qarabağ-Azərbaycandır!”-dedin,
Torpağım, dağım-daşım ürəkdir, candır-dedin!
Şəhid ya Qazi olmaq, şərəfdür, şandır-dedin!
Nəqs elədin imzani torpağa al qanınlə -
Tanındın hər tərəfdə isminlə, ünvanınlə!

Uğrunda can verdiyin hər qarış torpaq sənin,
Döyüş günü səsini eks etdirən dağ sənin.
Bayraqdarı olduğun üçrəngli bayraq sənin,
Şəhid ucalığında vətən daşına döndün -
Azadlıq nəğməsinə, Zəfər marşına döndün!

Ünyetməyən məkana qalxıb ölümsüz oldun,
Əhdində-peymanında, ilqarında düz oldun.
Qarı düşmən önündə hər an yenilməz oldun,
Məzarın and yeridir, adın hər qəlbdə naxış -
Şəhidim, əhsən sənə, hünərinə min alqış!

P.S. Qədirbilən uca xalqımız zaman-zaman haqq yolunda,
Vətən uğrunda gedən döyuşlərdə canlarından keçən ərən oğullarımızdan heç vaxt sevgisini əsirgəməyib və bu gün də bu ənənədə davam etdirilməkdədir. “Qarabağ Azərbaycandır!” deyi-bən, şanlı-şöhrətli hərb tariximizə öz mübarək imzalarını nəqs edən şəhid və qazilərimiz də bu baxımdan dönə-dönə anılma-ğə layiqdirlər!

İSMAYIL İMANZADƏ (MƏRCANLI)
A YB-nin Mingəçevir bölməsinin sədri
şair-publisist

QARABAĞ - VƏTƏN MÜHARİBƏSİ

Birinci Qarabağ müharibəsi-20 fevral 1988-ci ildən 1994-cü il 12 may ayinadək.

İkinci Qarabağ müharibəsi-27 sentyabrdan 10 noyabr 2020-ci il.

1988-ci il fevral hadisələrindən sonra Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin separatçı-terrorçu qruplaşmaları və Ermənistən silahlı qüvvələri Dağlıq Qarabağın ələ keçirilməsi uğrunda hərbi əməliyyatlara başladılar. SSRİ Silahlı Qüvvələrinin Ermənistən və Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində yerləşən hissələri də onlara qoşuldular. Bununla, 1917-ci ilin fevralında çar hökumətinin yıxılması nəticəsində meydana gələn tarixi şəraitə bənzər vəziyyət SSRİ-nin dağılmışından sonra, yenidən təkrar olundu. Sovet ordusu sıralarında qulluq edən erməni zabitləri və keçmiş sovet hərbi hissələri azərbaycanlılara qarşı birləşdilər və vahid cəbhədə hərbi əməliyyata başladılar. (Azərbaycan xalqına qarşı 1918-ci ilin Mart soyqırımında olduğu kimi!). Əvvəlcə Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı yaşayış məskənlərinin işgalına başlandı. 1992-ci il yanvarın 15-də Kərkicahan, fevralın 10-da Malibəyli, Quşçular kəndləri işğal olundu, dinc və silahsız əhaliyə divan tutuldu, Xocalı və Şuşanın mühəsirə məngənəsi daraldı. Tələm-tələsik formalasdırılmış Azərbaycan könüllülərinin Daşaltı əməliyyatı uğursuz oldu. Erməni və sovet hərbi birləşmələri fevralın ortalarında Qaradağlı kəndini ələ keçirdilər. Orda dinc əhalinin bir çoxunu qətlə yetirdilər. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə müasir tarixin ən faciəli hadisəsi baş verdi. Erməni hərbi birləşmələri Xocalıda azərbaycanlılara qarşı dəhşətli soyqırımı törətdi. Bu İkinci Dünya müharibəsində faşizmin törətdiyi dəh-

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

şətli qırğınlardan sonra müasir dövrdə erməni separatçıları-terrorçuları ilə birlikdə Ermənistən hərbi qüvvələrinin insanlığa qarşı törətdiyi ən kütləvi və ən dəhşətli soyqırımıdır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyüünə və onun xalqına qarşı çəvrilmiş bu mühəribədə Azərbaycan rəhbərliyinin öz xalqının deyil, Moskvanın mövqeyini müdafiə etməsi onu nüfuzdan saldı. Xalq hərəkatının daha da gücləndiyi şəraitdə 1992-ci ilin martında respublikaya rəhbərlik edən A.Mütəllibov istefa verdi. Yaranmış hakimiyyət boşluğu Azərbaycan Respublikasının müdafiə qabiliyyətini daha da zəiflətdi.

1992-ci ilin mayında erməni hərbi birləşmələri Şuşanı da ələ keçirdilər. Bununla da faktiki olaraq ermənilər bütün Dağlıq Qarabağın ərazisini işğal etdilər. Növbəti addım Dağlıq Qarabağı Ermənistənla birləşdirən Laçın rayonu işğalı olundu. Bakıda hakimiyyət uğrunda çekişmələrin kəskinləşməsindən istifadə edən ermənilər Laçını da tutdular. Azərbaycan Xalq cəbhəsinin hakimiyyəti (1992 may-1993 iyun) dövründə davam edən yeni hakimiyyət çekişmələri respublikanın müdafiəsinə ağır zərbə vurdu. 1993-cü ilin aprelində Kəlbəcər işğal olundu. İyun ayında Azərbaycanda dərin siyasi böhran baş

--Nəcibə İlkin--

verdi. Xalqın tələbi ilə Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldi. Ermənistən Azərbaycana qarşı müharibəni davam etdirərək 1993-cü ilin iyul-oktyabr ayları arasında Ağdam, Füzuli, Cəbrayıł, Qubadlı və Zəngilan rayonlarını işğal etdi.

Ermənilər işğal etdikləri torpaqları "viran qoymaq" taktikasına əl atmışdır. Müharibədə 20 min azərbaycanlı şəhid olmuş, 100 min nəfər yaralanmış, 50 min nəfər əlil olmuşdu. Qaçqın və köçkünlərin sayı milyonu keçmişdi. Rəsmi məlumat-a görə, erməni işgalçıları tərəfindən 4.852 nəfər azərbaycanlı, o cümlədən 323 qadın, 54 uşaq və 410 qoca əsir və girov götürülmüşdü. Erməni faşistləri əsir və girovların həqiqi sayını beynəlxalq humanitar təşkilatlardan gizlədir, onlarla qeyri-insani, amansız rəftar edir, qul kimi işlədir, təhqir edir, alçaldırırlar.

Azərbaycana qarşı ədalətsiz müharibə aparıldığını, onun ərazi bütövlüyünün pozulduğunu və torpaqlarının ermənilər tərəfindən işğal olundığını Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) təsdiq etdi. BMT Təhlükəsizlik Şurası erməni silahlı qüvvələrinin işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərini tərk etməsi haqqında 4 qətnamə (822, 853, 874, 884 sayılı) qəbul etdi. Lakin erməni işgalçıları bu qətnamələri yerinə yetirmədilər.

Ermənistən işgalçılara qarşı mübarizədə Azərbaycanın hərbi-iqtisadi və insan qüvvələrinin səfərbər edilməsinə böyük ehtiyac var idi. Bu məqsədlə Heydər Əliyev noyabrin 2-də televiziya və radio ilə xalqa müraciət etdi, ciddi hərbi-təşkilati tədbirlər həyata keçirildi. Bunun nəticəsində Azərbaycan xalqının işgalçılara qarşı ədalətli mübarizəsində dönüş yaratmaq mümkün oldu. Noyabrin ortalarında Ermənistən silahlı qüvvələrinin Beyləqan istiqamətində hücumu dayandırıldı. Azərbaycan ordusunun müvəffəqiyyətli əməliyyatları nəticəsində 1994-cü il yanvarın 5-də Füzuli rayonunda strateji əhəmiyyətli Horadiz qəsəbəsi və 22 kənd düşməndən təmizləndi.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Bunun ardından Cəbrayıl rayonu ərazisinin bir hissəsi, Kəlbəcər rayonunda Bozlu, Təkəqaya, Babaşlar, Qanlıkənd, Çəpli, Susuzluq, Qasımbinəsi, Yanşaqbinə, Yanşaq, Bağırsaq, Qamışlı, Bağırlı yaşayış məntəqələri də düşməndən azad edildi. Çiçəkli dağı və b. strateji yüksəkliklər ələ keçirildi, Kəlbəcər-Laçın yolunun tunelə qədərki hissəsi nəzarət altına alındı. Döyüslərdə düşmən 4 min əsgər və zabit, 50 zirehli texnika, 15 artilleriya qurğusu və s. itirdi. Azərbaycanın müharibədə dönüş yaratmaq, işgal olunmuş Vətən torpaqlarını azad etmək sahəsində əldə etdiyi uğurlar, nəinki Ermənistani, həmçinin onu müdafiə edən qüvvələri də ciddi təşvişə saldı. Ermənistanın himayəçilərinin onu hərbi cəhətdən daha da möhkəmləndirilməsi, müasir silahlarla təmin olunması, bölgədə irticaçı qüvvəyə çevriləməsi xətti daha da gücləndirildi. Azərbaycan Respublikası belə bir şəraitdə 1994-cü il mayın 8-də Bişkek protokolunu imzaladı. Azərbaycanın düşmən üzərində hərbi uğurları sayəsində mayın 12-də cəbhədə atəşkəsə nail olundu.

Məlum olduğu kimi, Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan 2019-cu ilin martında ABŞ-a səfəri zamanı erməni diasporası ilə görüşdə Ermənistanın “səngər müdafiəsi” strategiyasından “aktiv əngəlləmə” strategiyasına keçdiyini bəyan etmişdi. Nitqində “hücum imkanlarını genişləndirərək” ifadəsini işlədən Ermənistan müdafiə naziri bəhs etdiyi strategiyani “yeni ərazilər uğrunda yeni müharibə” adlandırmışdı.

2020-ci ilin iyulun 12-də Ermənistanın silahlı qüvvələri artilleriya və iriçaplı silahların köməyilə Tovuz rayonunun Ağdam kəndi istiqamətində Azərbaycan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan-Ermənistan sərhədindəki mövqelərinə hücuma keçdiilər. Sözügedən hücum nəticəsində 11 hərbiçi, o cümlədən Azərbaycanın Generalı Polad Həşimov şəhid oldu. Bir neçə hərbiçi yaralandı, həmçinin dinc sakinlər həyatlarını itirdilər,

--Nəcibə İlkin--

mülki obyektlərə, kəndlilərin evlərinə və xəstəxana binasına ciddi zərər yetirildi.

Hücum üçün məhz Tovuzun istiqamət seçilməsinin səbəbi o idi ki, Ermənistanla dövlət sərhədi aktiv hərbi münaqişə zonası hesab olunmadığından, orada Azərbaycan hərbi qüvvələrinin əsas hissələri cəmləşməyib.

Hücumun istiqamətini müəyyənləşdirən amillərdən biri də sözügedən bölgənin strateji mövqeyi və Azərbaycanın enerji və nəqliyyat infrastrukturunun əhəmiyyətidir. Ermənistan, Azərbaycanın neft infrastrukturunun özünün əsas hərbi hədəflərindən biri olduğunu gizlətmir.

Bu günlərdə ordumuza ümumxalq dəstəyini, dövlətlə xalqın bütün təbəqələrinin, hətta əks qütblərdə yer alan partiya və təşkilatların indiyədək misli görünməmiş həmrəyliyini, ölkə daxilində və xarici ölkələrdə torpaq bütövlüyüümüz uğrunda vətəndaşlarımızın və soydaşlarımızın əzmkarlıqla çıxış etdiklərini, Azərbaycan dövlətinə və onun ordusuna dəstək aksiyaları keçirdiklərini həyəcansız izləmək mümkün deyildir.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Azərbaycanın Tovuz bölgəsində, Ermənistən - Azərbaycan dövlət sərhəddində Ermənistən Azərbaycanın dinc əhalisinə və hərbi mövqelərimizə qarşı 12 iyul 2020-ci il tarixində törətdiyi hərbi təxribatdan sonra Azərbaycan Prezidenti dünyanın böyük dövlətlərinə, beynəlxalq təşkilatlarla və dünya ictimaiyyətinə təcavüzkar Ermənistən 30 ildir davam edən işgalçı siyasəti və yeni ərazilərin ələ keçirilməsi üçün hazırlıqlar etdiyini dəfələrlə çatdırıldı, beynəlxalq gücləri, təcavüzkarı cilovlamaq üçün təsirli tədbirlər görməyə səslədi.

Hər zaman olduğu kimi Prezident İlham Əliyev yenə siyasi müdriklik nümayiş etdirdi, düşmənin məkrili təxribatına soyuqqanlılıqla yanaşaraq döyüş əməliyyatlarını Ermənistən ərazisinə keçirmədi, ordumuz düşmən mövqelərinə dəqiq və sarsıcı zərbələr endirməklə kifayətləndi və beləliklə Ermənistən üçüncü tərəfi müharibəyə cəlb etmək niyyəti baş tutmadı. Azərbaycan prezidenti "Biz nəyi, nə zaman və necə etməyi bilirik!" bəyan etməklə öz strateji uzaqgörənliyini ortaya qoydu və yüksək kürsülərdən dünyaya dəfələrlə Ermənistən təcavüzkar siyasətinin acı nəticələr doğuracağına və bunun məsuliyyətinin də təcavüzkar ölkənin siyasi-hərbi rəhbərliyinin üzərində qalacağına dair çağrıışlar etdi. Təəssüf ki, Azərbaycan Prezidentinin bu çağrıışına müvafiq reaksiya verilmədi. Bu isə Ermənistəni daha da şirnikləndirərək ölkəminin yeni ərazilərini işgal etməyə iştahlandırdı.

ZƏFƏRƏ GEDƏN YOL

Azərbaycan Ordusunun sentyabrın 27-də işgalçi Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı başladığı əks-hücum əməliyyatında əldə etdiyi möhtəşəm qələbələr haqqında bundan sonra kitablar yazılaçaq, filmlər çəkiləcək. Amma indidən tam əminliklə deyə bilərik ki, cəbhə uğurlarımızın ən başlıca səbəbi Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin son 17 ildə həyata keçirdiyi güclü dövlət, güclü ordu strategiyası, milli birlik və döyüşçülərimizin ruh yüksəkliyi idi.

Ordumuz əks-həmlə əməliyyatları zamanı müasir texnoloji silahlarla düşmənin komanda-idarəetmə məntəqələrini, raket və artilleriya vasitələrini, döyüş texnikasını və təminatını sıradan çıxaraq onu faktiki olaraq iflic vəziyyətinə gətirdi. Müasir texnoloji silahlar Silahlı Qüvvələrimizin güc alətlərindən yalnız biri idi. Mühəribənin taleyini müəyyənləşdirən başda Ali Baş Komandanımız olmaqla, döyüş meydanında əsl qəhrəmanlıq göstərən Azərbaycan əsgəri və onun cəsur komandirləri idi. Məhz onların səyi nəticəsində iflic vəziyyətə düşən Ermənistan ordusu arsenalında olan köhnə və istismar müddəti bitmiş silah sistemlərini də döyüşə cəlb etdi və nəticəsi rüsvayçı şəkildə uduzmaq oldu. Bununla da Silahlı Qüvvələrimiz “Ermənistan ordusunun nəğlubedilməzliyi” mifini darmadağın etdi. Beləliklə, Azərbaycan Ordusunun sentyabrın 27-dən başladığı İkinci Vəton mühəribəsi şanlı qələbə ilə sona çatdı, 44 gün davam edən hərbi əməliyyatlar çərçivəsində Azərbaycan Ordusu işgalçi Ermənistanın 30 il ərzində qurduğu silahlı qüvvələrini darmadağın edərək, böyük zəfərə imza atdı.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Bu əməliyyatlar nəticəsində noyabrın 9-dək 5 şəhər, 4 qəsəbə və 286 kənd işğaldan azad edildi. Cəbrayıl şəhəri və rayonun 90 kəndi, Füzuli şəhəri və rayonun 53 kəndi, Zəngilan şəhəri, rayonun Mincivan, Ağbənd, Bartaz qəsəbələri və 52 kəndi, Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi və 35 kəndi, Tərtər rayonunun 3 kəndi, Qubadlı şəhəri və rayonun 41 kəndi, Xocalı rayonunun 9 kəndi, Şuşa şəhəri, Lacın ra-yonunun 3 kəndi, həmçinin Ağdərə və Murovdağ istiqamətlərində bir neçə strateji yüksəklik, Zəngilanda isə Bartaz, Sığır, Sukurataz yüksəkləri və daha 5 adsız yüksəklik yağılardan təmizləndi.

Azərbaycan Büyük Qələbənin ilk addım səslərini noyabrın 8-də Qarabağın ürəyi sayılan, incisi hesab olunan Şuşa şəhərinin işğaldan azad edildiyi ilk saatlarda eşitdi. Bəli, bu qədim yurd yerimizin xilası ilə tam qələbəmizə yol açıldı. Düşmənin ağ bayraq qaldırmaq və kapitulyasiya etməkdən başqa yolu qalmadı. Döyüslərdə bütün dünya Azərbaycan xalqının əzmini, Azərbaycan Ordusunun döyük qabiliyyətini aydın gördü. Vətənpərvər xalqımızın öz Prezidentini necə dəstəklədiyi, onun ətrafında sıx birləşdiyi bir daha təsdiqləndi. “Ali Baş Komandanın bircə əmrinə müntəzirik”, - deyən Azərbaycan əsgər və zabitləri öz sözlərinin sahibi olduqlarını döyüsdə sübuta yetirdilər.

Azərbaycan düşməni məhz özünün güclü Ordusu ilə cəzalandırdı və torpaqlarını işğaldan azad etdi. Əlbəttə, Vətən müharibəsində şanlı qələbəmiz asanlıqla əldə olunmayıb. Torpaqlarımızı geri qaytarmaq fikrində olmayan məkrli düşmən onilliklər ərzində burada güclü istehkamlar qurmuşdu. İşgalçılara elə düşünürdülər ki, Azərbaycan Ordusu bu istehkamları heç vaxt keçə bilməyəcək. Bundan başqa, ərazinin dağlıq relyefi də çətinliklər yaradan amil idi. Ermənistanın hərbi birləşmələri işgal etdikləri ərazilərimizdə yerləşən yüksəklik-

--Nəcibə İlkin--

lərdə mövqə qurmuşdular. Bu yüksəkliklərdən isə ətrafdakı bütün ərazilər aydın görünürdü. Lakin Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə döyüşən Azərbaycan Ordusu 44 gün ərzində düşməni diz çökdürdü, onun belini qırdı və təslim olmağa məcbur etdi. Verilən məlumatlara görə, müharibə dövründə düşmənin hərbi birləşmələrinin təxminən 10 min əsgər və zabiti fərərilik edərək döyüş meydanından qaçıb. Azərbaycan Ordusunda isə belə hal aşkarlanmayıb.

Azərbaycan Ordusu Vətən müharibəsində 300-dən çox yaşayış məntəqəsini bilavasitə döyüş meydanında işğaldan azad etdi. Noyabrın 8-də Şuşanın, ertəsi gün isə daha 70-dən artıq yaşayış məntəqəsinin işğaldan azad edilməsindən sonra düşmən onun üçün kapitulyasiya aktı sayılan üçtərəfli Bəyanatı imzalamaq məcburiyyətində qaldı. Vətən müharibəsində qazanılan şanlı Qələbəmizi dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev “Müzəffər xalq kimi gəldik. Danışqlar yolu ilə yox, Ermənistan tərəfindən edilə biləcək hansısa güzəşt nəticəsində yox, döyüş meydanında qan tökərək, şəhidlər verərək, fədakarlıq göstərərək gəldik, öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik və milli ləyaqətimizi bərpa etdik”, - deyə vurğulayıb. Xatırladaq ki, Azərbaycanın, Rusyanın prezidentlərinin və Ermənistanın baş nazirinin imzaladıqları Bəyanat qalib Azərbaycanın şərtləri əsasında formalaşdırılıb. İşgalçi Ermənistan həmin Bəyanatla üzərinə götürdüyü öhdəliklərə uyğun olaraq sonrakı mərhələdə Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonlarını respublikamıza döyüssüz təslim etdi. Beləliklə, qüdrətli Azərbaycan tarixi ədaləti və özünün ərazi bütövlüyünü hərbi-siyasi yolla bərpa etməyə nail oldu.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

İşgaldan azad edilən şəhər və kəndlərimiz

Azərbaycan Ordusunun sentyabrın 27-də Qarabağda başladığı uğurlu əks-həmlə əməliyyatı nəticəsində noyabrın 4-dək 4 şəhər, 3 qəsəbə və 199 kənd işgaldan azad edilib. İndiyədək Cəbrayıł şəhəri və rayonun 77 kəndi, Füzuli şəhəri və rayonun 30 kəndi, Zəngilan şəhəri, rayonun Mincivan, Ağbənd qəsəbələri və 46 kəndi, Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi və 20 kəndi, Tərtər rayonunun 3 kəndi, Qubadlı şəhəri və rayonun 23 kəndi, həmçinin Ağdərə və Murovdağ istiqamətlərində strateji yüksəkliklər azad olunub.

Düşmən işgalindən azad olunmuş şəhər, qəsəbə və kəndlərimizin siyahısını təqdim edir:

27 sentyabr

Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Qərvənd, Kənd Horadız, Yuxarı Əbdürəhmanlı kəndləri;

Cəbrayıł rayonunun Böyük Mərcanlı, Nüzgar kəndləri
Ağdərə və Murovdağ istiqamətlərində yüksəkliklər.

3 oktyabr

Tərtər rayonunun Suqovuşan və Taliş kəndləri;

Cəbrayıl rayonunun Mehdili, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şeybəy, Quycaq kəndləri;

Füzuli rayonunun Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndi.;

4 oktyabr

Cəbrayıl şəhəri və rayonun Karxulu, Şükürbəyli, Yuxarı Maralyan, Çərəkən, Daşkəsən, Horovlu, Decal, Mahmudlu, Cəfərabad kəndləri;

5 oktyabr

Cəbrayıl rayonunun Şıxəli Ağalı, Sarıcalı, Məzrə kəndləri

9 oktyabr

Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi və Sur kəndi

Cəbrayıl rayonunun Qaracallı, Süleymanlı, Əfəndilər və Qışlaq kəndləri;

Füzuli rayonunun Yuxarı Güzlək, Görəzilli kəndləri

Tərtər rayonunun Çaylı kəndi;

14 oktyabr

Füzuli rayonunun Qaradağlı, Xatunbulaq, Qarakollu kəndləri;

Xocavənd rayonunun Bulutan, Məlikcanlı, Kəmərtük, Təkə, Tağaser kəndləri;

15 oktyabr

Xocavənd rayonunun Edişə, Dündükçü, Edilli, Çiraquz kəndləri;

Füzuli rayonunun Arış kəndi;

Cəbrayıl rayonunun Doşulu kəndi;

16 oktyabr

Xocavənd rayonunun Xırmancıq, Ağbulaq, Axullu kəndləri;

17 oktyabr

Füzuli rayonunun Qoçəhmədli, Çimən, Cuvarlı, Pirəhmədli, Musabəyli, İslıqlı, Dədəli kəndləri və Füzuli şəhəri;

18 oktyabr

Xudafərin körpüsü üzərində Azərbaycan bayrağı qaldırıldı;

--Nəcibə İlkin--

19 oktyabr

Cəbrayıl rayonunun Soltanlı, Əmirvarlı, Maşanlı, Həsənli, Əlikeyxanlı, Qumlaq, Hacılı, Göyərçinveysəlli, Niyazqullar, Keçəl Məmmədli, Şahvəlli, Hacı İsmayıllı, İsaqlı kəndləri;

20 oktyabr

Zəngilan rayonunun Havalı, Zərnəli, Məmmədbəyli, Həkəri, Şərifan, Muğanlı kəndləri və Zəngilan şəhəri

Füzuli rayonunun Dördçinar, Kürdlər, Yuxarı Əbdürrəhmanlı, Qarğabazar, Aşağı Veysəlli, Yuxarı Aybasanlı kəndləri;

Cəbrayıl rayonunun Safarşa, Həsənqaydı, Fuğanlı, İmambağı, Daş Veysəlli, Ağtəpə, Yarəhmədli kəndləri

Xocavənd rayonunun Ağcakənd, Mülküdərə, Daşbaşı, Günəşli (Noraşen), Çinarlı (Vəng) kəndləri;

21 oktyabr

Zəngilan rayonunun Mincivan qəsəbəsi, Xurama, Xumarlı, Sarıl, Babaklı, Üçüncü Ağalı, Hacallı, Qırax Müşlan, Üdgün, Turabad, İçəri Müşlan, Məlikli, Cahangirbəyli, Baharlı kəndləri;

Cəbrayıl rayonunun Balyand, Papi, Tulus, Hacılı, Tinli kəndləri

Füzuli rayonunun Gecəgözlü, Aşağı Seyidəhmədli, Zərgər kəndləri;

22 oktyabr

Zəngilan rayonunun Kolluqışlaq, Malatkeşin, Kənd Zəngilan, Genlik, Vəliqulubəyli, Qaradərə, Çöpdərə, Tatar, Tiri, Əmirxanlı, Qarqulu, Bartaz, Dəlləkli kəndləri və Ağbənd qəsəbəsi;

Cəbrayıl rayonunun Sirik, Şıxlар, Məstalibəyli, Dərzili kəndləri;

Füzuli rayonunun Mollavəli, Yuxarı Rəfədinli, Aşağı Rəfədinli kəndləri;

23 oktyabr

Xocavənd rayonunun Dolanlar və Bünyadlı kəndləri

Cəbrayıl rayonunun Dağ Tumas, Nüsüs, Xələfli, Minbaşılı və Veysəlli kəndləri;

Zəngilan rayonunun Vənədli və Mirzəhəsənlı kəndləri

Qubadlı rayonunun Zilanlı, Kürd Mahrızlı, Muğanlı və Alaqrışaq kəndləri;

25-26 oktyabr

Zəngilan rayonunun Birinci Alibeyli, İkinci Alibeyli, Rəbənd, Yenikənd kəndləri;

Cəbrayıl rayonunun Qovşudlu, Sofulu, Dağ Maşanlı, Kürdlər, Hovuslu, Çəlebilər kəndləri;

Qubadlı rayonunun Padar, Əfəndilər, Yusifbeyli, Çaytumas, Xanlıq, Sariyataq, Mollabürhan kəndləri və Qubadlı şəhəri.;

28 oktyabr

Zəngilan rayonunun Birinci Ağalı, İkinci Ağalı, Üçüncü Ağalı, Zərnəli kəndləri;

Füzuli rayonunun Mandılı kəndi;

Cəbrayıl rayonunun Qazanzəmi, Xanağabulaq, Çullu, Quşçular, Qaraağac kəndləri;

Qubadlı rayonunun Qiyaslı, Əbilcə, Qılıcan kəndləri.

30 oktyabr

Cəbrayıl rayonunun Xudaverdili, Qurbantəpə, Şahvələdli, Xubyarlı kəndləri;

Zəngilan rayonunun Aladin, Vejnəli kəndləri;

Qubadlı rayonunun Kavdadıq, Məmər, Mollalı kəndləri.;

2 noyabr

Cəbrayıl rayonunun Çaprand, Hacı İsaqlı, Qoşabulaq kəndləri;

Zəngilan rayonunun Dərə Gilətağ, Böyük Gilətağ kəndləri;

Qubadlı rayonunun İşıqlı, Muradxanlı, Milanlı kəndləri.

4 noyabr

Cəbrayıl rayonunun Mirək, Kavdar kəndləri;

--Nəcibə İlkin--

Zəngilan rayonunun Məşədiismayıllı, Şəfibəyli kəndləri
Qubadlı rayonunun Başarat, Qarakişilər, Qaracallı kəndləri;

7 noyabr

Füzuli rayonunun Yuxarı Veysəlli, Yuxarı Seyidəhmədli,
Qorqan, Üçüncü Mahmudlu, Qacar, Divanalılar kəndləri;

Cəbrayıl rayonunun Yuxarı Məzrə, Yanarhac kəndləri;
Qubadlı rayonunun Qəzyan, Balasoltanlı, Mərdanlı kəndləri;
Zəngilan rayonunun Beşdəli kəndi;
Xocalı rayonunun Qarabulaq, Moşxmaat kəndləri;
Xocavənd rayonunun Ataqut, Tsakuri kəndləri;

8 noyabr

ŞUŞA şəhəri

9 noyabr

Füzuli rayonunun Qobu Dilağarda, Yal Pirəhmədli, Yuxarı
Yağlıvənd, Dilağarda, Seyid Mahmudlu, Ələsgərli, Aşağı
Güzdək, Qovsatlı, Mirzəcamallı, Səkərcik, Mərdinli, Şıxlı,
Qaraməmmədli, Dovlətyarlı, Hacılı, Hüseynbəyli, Saracıq
kəndləri;

Xocalı rayonunun Dəmirçilər, Çanaqcı, Mədətkənd,
Sığnaq, Şuşakənd, Muxtar, Daşaltı kəndləri;

Xocavənd rayonunun Susanlıq, Domi, Tuğ, Akaku, Azıx,
Mets Taqlar, Salakətin, Zoğalbulaq, Aragül, Tagavard, Böyük
Tağavard, Zərdanaşen-şəhər kəndləri;

Cəbrayıl rayonunun Hüseynalılar, Söyüdlü, Aşağı Sirik,
Qalaciq, Mollaheşənli, Əsgərxanlı, Yuxarı Nüsüs, Aşıq Məlikli,
Niftalılar, Qərər, Çələbilər kəndləri;

Qubadlı rayonunun Yuxarı Mollu, Aşağı Mollu, Xocik,
Qaramanlı, Xəndək, Həmzəli, Mahrızlı, Hal, Ballıqaya, Ulaşlı,
Tinli, Xocahan, Boyunəkər, Qaraqoyunlu, Çərəli kəndləri;

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Zəngilan rayonunun Keçikli, Ördəkli, Sobi, Qaragöz, İsgəndərbəyli kəndləri, Bartaz qəsəbəsi;

Laçın rayonunun Gülbəbürd, Səfiyan, Türkələr kəndləri.

10 noyabr

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin bəyanatına əsasən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşin və bütün hərbi əməliyyatların tam dayandırılması elan olunub.

Bəyanata əsasən 2020-ci il noyabrın 15-dək Kəlbəcər rayonu, noyabrın 20-dək Ağdam rayonu, dekabrın 1-dək isə Laçın rayonu Azərbaycana qaytarılacaq.

20 noyabr

Noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli bəyanata uyğun olaraq, Ağdam rayonu Azərbaycana təhvil verilib. Bununla da rayonun işğal edilmiş 73 faiz ərazisi azad olunub. Xatırladaq ki, Ağdam işğal edilmiş rayonlarımızın arasında əhalinin sayına görə ən böyük rayondur. Rayonda 138 yaşayış məntəqəsi var.

25 noyabr

Üçtərəfli bəyanata əsasən, Kəlbəcər rayonu da Azərbaycana təhvil verilib.

Qeyd edək ki, Kəlbəcər ərazi baxımından respublikamızın ən böyük rayonlarından biridir.

2020-ci il yanvarın 1-nə olan məlumatə görə, əhalisi 77 min nəfərdən çoxdur. İşgaldən əvvəl rayonda 147 yaşayış məntəqəsi olub.

01 dekabr

Üçtərəfli bəyanata əsasən, Laçın rayonu Azərbaycana təhvil verilib.

BÜTÖV AZƏRBAYCANAM

Dünya boyda harayam, dünya boyda qoram mən,
Xırda-xırda doğranıb, sanmışam ki, varam mən.
İçimdəki ağrından parçalanmış hər daşım,
Gəl məni yaxşı dirlə, mənim əziz qardaşım.
Başı min cür bələli, gözü qan yaşılı canam,
Parça-parça olunmuş bütöv Azərbaycanam!

Min dəfə qəsd etdilər, min cürə bəhs etdilər,
Gözlərimi gözüməndən çıxarıb həbs etdilər.
Ayaqlarım bir yanda, qollarım da bir yanda,
Məndən didərgin oldu, oğlum, qızım hayanda.
Mən Gøyçəyəm, Dərbəndəm, o qanlı İrəvanam,
Zəngəzuram, Təbrizəm, bütöv Azərbaycanam!

Əl tutan əllərimi biləyimdən qırdılar,
Əyilməyən boynumu neçə min yol vurdular.
Qamarlayıb aldılar, o boyda Çin səddimi,
Fəqət, bunlar əymədi əyilməyən qəddimi.
Yad əllərlə yazılmış tarixəm, “Gülüstanam”,
Şəhid qanlı torpağam, bütöv Azrbaycanam!

Oğuz boylu Qorqudam, fəqət Turan elliyəm,
Əslim, nəslim türk olub, şahənşah türk dilliyəm.
Bayraqımın enməyən qürur, igid rəmziyəm,
Haqq-ədalət yolcusu, haqqın görən gözüyəm.
Millətimçün, xalqımcün, dilə düşən ad-sanam,
Hər yanda səsim, ünüm, bütöv Azərbaycanam!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Nizami, Füzuliyəm, Xəqani, Vaqifəm mən,
Şah İsmayıł Xətai, Hüseyin Cavidəm mən.
Hər an dara çəkilən, ərənlər ölkəsiyəm,
Otuz yeddinin ağlar qalan vətən səsiyəm.
Azadlığı uğrunda ürəyi dolu qanam,
Mən bölünə-bölünə, bütöv Azərbaycanam!

Güllələnmiş, odlanmış min əsir Qarabağam,
Laçın, Şuşa, Kəlbəcər, Füzuli adlı dağam.
Neçə dəfə soyqırıım, Şamaxı, Bakı, Quba,
Yaddaşdan silinməyən, qanlı məzarlığım var.
Qan verən Xocalıyam, yaralı Ağdabanam,
Süngülərə keçilmiş bütöv Azərbaycanam!

Yetmiş il imperiyanın əsarəti altında,
İnildədi millətim neçə min dərd qatında.
Nəhayət ki, qazandım müstəqillik adını,
20 yanvar ünvanlı qan yazdı muradımı.
Amma ki, sarsılmadım, qürur adlı cahanam.
Mən Odlar ölkəsiyəm, bütöv Azərbaycanam!!!!

--Nəcibə İlkin--

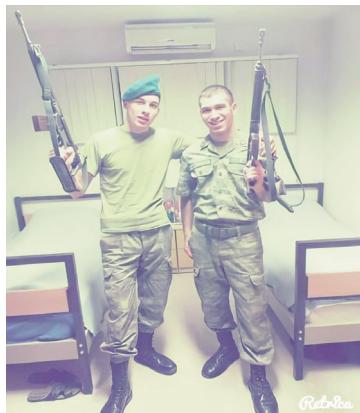
**ƏHMƏDOV ƏLİ
İLQAR OĞLU**

Əhmədov Əli İlqar oğlu

Əli 1993-cü il 5 yanvar tarixində dünyaya göz açıb. O, 2000-2011-ci illərdə Mingəçevir şəhərində 11 nömrəli məktəbdə təhsil alıb. Aılədə 4 nəfər olmuşlar. Kiçik yaşda ikən atası Əhmədov İlqarı avtomobil qəzasında itirmişdir. Anası Əhmədova Sevinc onları (qardaşı şəhid Əhmədov İslami da) tək başına böyütmüşdür. 2011-2015-ci illərdə Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyasının maliyyə fakültəsində təhsil almışdır. Təhsilini başa vurduqdan sonra vətənə olan borcunu tamamlamaq üçün hərbi xidmətə yollanmışdır. 2015-2016-ci illərdə Azərbaycan ordusunun sülhməramlı kontingentinin tərkibində Əfqanistanda xidmət etmişdir.

“Əfqanistan sülhməramlı mis-siyasına görə” medalı ilə təltif olunmuşdur. 2017-ci ildə müd-dətdən artıq hərbi qulluqçu kimi işə qəbul olunmuş və öz istəyi ilə sərhəd bölgəsində xidmətini davam etdirmişdir. O, kiçik çavuş rüt-bəsində çalışmışdır. 2020-ci ildə sevdiyi xanımla nişanlanaraq toy etməyə hazırlaşırı.

Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün bərpa olunması, işgal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda başlanılan, 44 gün davam edən və şanlı qələbə ilə bitən Vətən müharibəsində iştirak etmişdir. Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin əmri ilə müharibədə müddətdən artıq hərbi qulluqçu vəzifəsində döyüşmüştür. Əli Tərtər istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid olmuşdur. Döyük yoldaşının dediklərinə görə o, bir neçə dəfə ağır yaralanmağına baxmayaraq, hərbi hospitala aparılmağına etiraz edərək, döyükə davam etmişdir.

Retrica

--Nəcibə İlkin--

Şəhid olması ilə bağlı ilk xəbər 27 sentyabr 2020-ci il tarixində anasına verilmişdir.

Sonuncu dəfə anası ilə telefon danışışı olmuşdur. Anasına səhər danışan zaman gələcəyini deməsinə baxmayaraq sonuncu dəfə həmin gün axşamı zəng edərək hərbi təlimdə iştirak etməsi ilə əlaqədar olaraq evə gələ bilməyəcəyini demişdir. Əhmədov Əli İlqar oğlu 28 sentyabr 2020-ci il tarixində Mingəçevir şəhərində Şəhidlər Xiyabanında dəfn olunmuşdur. Əli ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev tərəfindən “Vətən uğrunda”, “Laçının azad olunması uğrunda” və “Suqovuşanın azad olunması uğrunda” medali ilə təltif olunmuşdur.

Əli haqqında yaxşı mənada çox sözlər demək olar. Amma mən deyərdim ki, Əli kiçik yaşında atasını itirdikdən sonra o, həm ata, həm də böyük qardaş kimi ailənin yükünü öz üzərinə götürüb. Anası Sevinc xanımın ən böyük dəstəkçisi olmuşdur. Tələbəlik illərində müxtəlif sahələrdə işləmiş, anasına yük olmamağa çalışmışdır. Şəhid olduqdan sonra əşyaları arasında təpişilən sertifikatlar nəzərimi cəlb etdi. Mən onlara baxanda gördüm ki, Əli qarşısına çıxan bütün fürsətləri dəyərləndirmişdir. Müxtəlif sahələrdən olan sertifikatları onun necə universal insan olduğunu mənə bir daha sübut etdi. 2015-ci ildə Bakıda keçirilmiş 1-ci Avropa oyunlarında Mərasim iştirakçısı olaraq möhtəşəm töhfəsinə görə “Təşəkkür Sertifikatı”, 1 sayılı Bakı “ASAN xidmət” mərkəzi tərəfindən 2014-2015-ci illərdə mərkəzdə könüllü olaraq vətəndaşlara xidmət və vətəndaş axınının idarə olunması sahələri üzrə xüsusi fəaliyyət göstərdiyi üçün “2-ci dərəcəli şəhadətnamə” ilə təltif olunmuşdur. Ən böyük arzusu ona həm ata, həm ana olan anası Sevinc xanımına gözəl həyat yaşatmaq olmuşdur. Onlar (qardaşı şəhid Əhmədov İslam) öz zəhmətləri ilə yenicə qurduqları evlərində doyunca yaşaya bilmədilər. Əlinin ən şox sevdiyi məşguliyyəti şeir yazmaq olmuşdur. Yazdığı bir şerində o, sanki ölümünü hiss edirmiş kimi öz firkilərini misralara tökmüşdür...

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Ailələrinə tanrıdan səbr diləyirik. Onlar Vətən, torpaq uğrunda şəhid olaraq ən uca və müqəddəs məqama ucalmışlar. Bütün Azərbaycan xalqı onların bu fədakarlığını unutmayacaqdır. Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz !!!

--Nəcibə İlkin--

**ƏHMƏDOV İSLAM
İLQAR OĞLU**

Əhmədov İslam İlqar oğlu

Əhmədov İslam İlqar oğlu 1994-cü il 19 sentyabrda Mingəçevir şəhərində anadan olmuşdur. 2000-2011-ci illərdə 11 nömrəli tam orta məktəbdə təhsil alıb. 2011-ci ildə vətənə olan borcunu ödəmək üçün hərbi xidmətə yollanıb. Xidməti Bakının Sumqayıt şəhərində başa vurub. Hərbi xidmətdə olarkən “Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 95 illiyi” medali ilə təltif olunub. İslamin marağı ən çox idmana olub. O, avarçəkmə, kikboks idman növləri ilə məşğul olub. Onlar ailədə 4 nəfər olmuşlar. Kiçik yaşda atası Əhmədov İlqarı avtomobil qəzasında itirmişdir. Anası Əhmədova Sevinc onları (qardaşı şəhid Əhmədov Əlini də) tək başına böyütmüşdür. İslam uşaq vaxtlarından həyatın çətinliklərini üzərinə götürüb. Sevinc xanım yoldaşı rəhmətə getdikdən sonra övladlarına baxmaq üçün müxtəlif sahələrdə (ən son Yaşıllaşdırma idarəsində) işləmişdir. İslam 2014-cü ildə Yevlax rayon Aran qəsəbəsində müddətdən artıq hərbi qulluqçu kimi işə qəbul olub. O, yoldaşları arasında mehriban xasiyyəti, ürəyi açıqlığıyla seçilirdi. İslədiyi müddətdə “Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 100 illiyi” medali ilə təltif olunub.

Əhmədov İslam
“Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi”
yubiley medali təqdim olunarkən.

--Nəcibə İlkin--

O, “Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının hazırlığı kursunu bitirmə haqqında” sertifikatı ilə təltif olunmuşdur.

Anası İslam haqqında danışarkən onun çox mehriban olduğunu, hər dəfə evə gələndə onu qucaqlayıb öpdüyüünü deyir. İslamin döyüş başlamazdan önce də son sözü anasına olub. O, son mesajında “Əgər mənə nəsə olsa mamama deyərsən ki, İslam səni çox istəyirdi, ürəyini çıxarıb verəcək qədər çox...” - demişdir.

İslam Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin əmri ilə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün bərpa olunması, işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda başlanılan, 44 gün davam edən və şanlı qələbə ilə bitən Vətən müharibəsində iştirak etmişdir. 26 sentyabr gecə Əli və İslam döyüşə başlamazdan əvvəl cəbhədə görüşüb və ayrı-ayrı istiqamətlərdə döyüşə başlayıblar. 27 sentyabr səhər saatlarında Suqovuşan uğrunda gedən döyüşdə İslamin döyüş tankı düşmən tərəfindən vurulur və o, qəhrəmancasına şəhid olur. Ancaq onun şəhid olma xəbərini qardası şəhid Əhmədov Əlini dəfn edib göldikdən sonra biliblər. Hər iki qardaşın həyat yolu bir başlamasa da, onlar bir sinifdə oxudular, eyni işdə işlədilər və eyni gündə şəhidlik zirvəsinə ucaldılar.

İslam ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev tərəfindən “Vətən uğrunda”, “Cəsur Döyüşü” və “Suqovuşanın azad olunması uğrunda” medalı ilə təltif olunmuşdur.

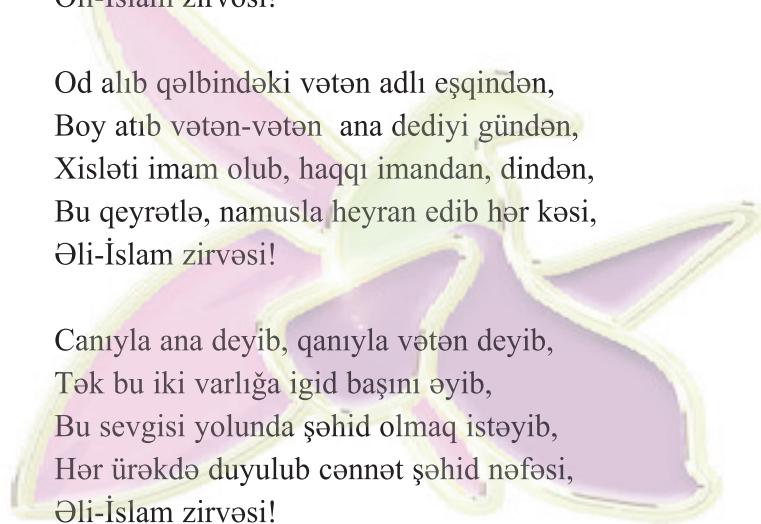
Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Ailələrinə tanrıdan səbr diləyirik. Vətən, torpaq uğrunda şəhid olaraq ən uca və müqəddəs məqama ucalmışlar. Bütün Azərbaycan xalqı onların bu fədakarlığını unutmayacaqdır. Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz !!!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Əli-İslam zirvəsi

Ana-Vətən adını yazdırıb öz adına,
Azadlıq sədasını taxaraq qanadına,
Güvənib hünərinə, güvənib inadına,
Yayılıbdı dünyaya igidlərin haqq səsi,
Əli-İslam zirvəsi!

Od alıb qəlbindəki vətən adlı eşqindən,
Boy atıb vətən-vətən ana dediyi gündən,
Xisləti imam olub, haqqı imandan, dindən,
Bu qeyrətlə, namusla heyran edib hər kəsi,
Əli-İslam zirvəsi!

Caniyla ana deyib, qaniyla vətən deyib,
Tək bu iki varlığa igid başını əyib,
Bu sevgisi yolunda şəhid olmaq istəyib,
Hər ürkəkdə duyulub cənnət şəhid nəfəsi,
Əli-İslam zirvəsi!

Bayraq edib haqqını, qaldırıb başı üstə,
Çıxıb haqq savaşına torpağı, daşı üstə,
Yaşadıb tarixini illərin yaşı üstə,
Ruhuna zəfər qatdı qalibliyin nəşəsi,
Əli-İslam zirvəsi!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

O, Sevinc anasına sevincindən dad verdi,
Boş qalmış ümidinə qəm verdi, fəryad verdi,
Hicranından pay verdi, vüsəlindən od verdi,
Mərmi-mərmi ucaldı könüllərdə naləsi,
Əli-İslam zirvəsi!

Bu zirvənin alınmaz sırrı var, qalası var,
Bu zirvənin işıqlı, yamyasıl talası var,
Vətənin sizin kimi cüt ulduz balası var,
Sönməyən bir Günəşdir, əbədiyyət nəğməsi
Əli-İslam zirvəsi!

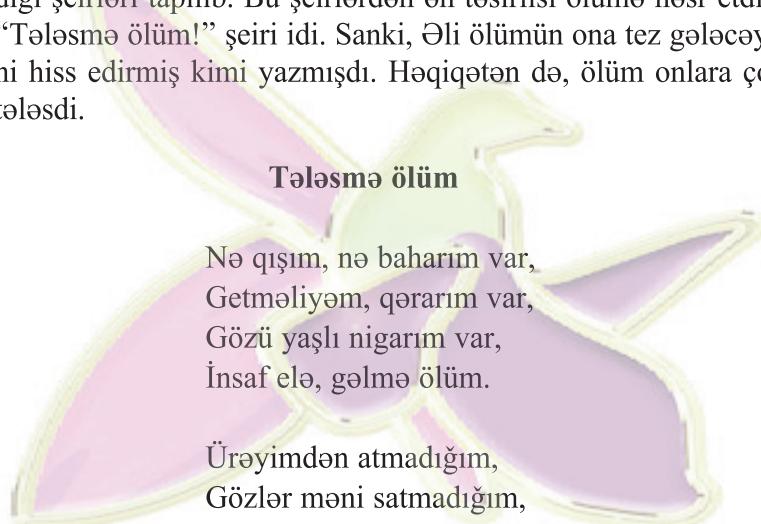
Onlar elə bir tarix yazdırılar ki....

Əhmədova Sevinc Səlim qızı 1967-ci il yanварında 16-da anadan olub. Onlar 2 bacı 5 qardaş olublar. Sevinc gözəl uşaqlıq keçirib. Gözəl ana, ata, bacı və qardaşları olub. Gözəl ürəyə sahib olan Sevinc böyüyüb oxuyub ailə qurub. O, Gəncədə mühasibatlıq üzrə təhsil alıb. 1991-ci ildə ailə həyatı qurub. Ona bu dünyada ən gözəl duyğu olan analığı 1993-cü ildə dünyaya gələn Əhmədov Əli yaşıdır. Daha sonra 1994-cü ildə Əhmədov İslam dünyaya gəlib. Bundan sonra Sevinc ana bu iki övaldı üçün əlindən gələnin ən gözəlini etməyə çalışıb. Ailə həyatı o qədər gözəl olmasa da, çətinliklərlə üzləşən gənc ana hər birinin öhdəsindən məharətlə gəlməyi bacarıb. Çünkü, ona güc verən onun bu həyatda üzünü güldürən iki övladı var idi. İki övladını gözəl, tərbiyəli və mərhəmətli böyüdürlər Sevinc ana. Əli və İslam arasında 1 yaş fərq olsa da onlar 1-ci sinfə bir getdirilər. Onların birlikdə addımladıqları həyat yolları başlayır. 2010-cu ildə ataları Əhmədov İlqarı avtomobil qəzasında itirirlər. Və bundan sonra təkbaşlarına ciyinlərinə yüklənən bu yük onları yaşlarından tez böyüməyə vadar edir. Sevinc ana övladlarını gözəl yaşatmaq üçün önünə gələn bütün çətin işlərdə çalışır. Əli sakit, təmkinli və mərhəmətli, İslam isə şıltaq, ürəyi təmiz və əliaçıq uşaq olub. İslamin oxumağa o qədər də həvəsi olmayıb. Onun kikboksa və avarçəkməyə həvəsi olduğundan bu idman növünə qatılıb. O, avarçəkmə üzrə 2-ci yerə çıxmış və sertifikat almışdır. Onlar 2011-ci ildə məktəbi bitirirlər. İslam əsgərliyə yollanır, Əli isə Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyasına daxil olur. Əli anasının çəkdiyi əziyyətləri görür və daha çox dərk edir. Bunun üçün o, anasına daha gözəl həyat yaşatmaq üçün çalışır. Əli təhsil aldığı illərdə anasına çox yük olmasın deyə həm oxuyur, həm də işləyir. O, oxuduğu müddət-

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

də öz təhsil haqqını özü ödəyir, bacardığı qədər anasına yük olmamağa çalışır. Oxuduğu müddətdə Sumqayıtda N sayılı hərbi hissədə xidmət edən qardaşı İslami tez-tez ziyanətə gedər, gücü çatdığı qədər ona da maddi dəstək olarmış. Əli Akademiyada oxuyarkən qarşısına çıxan bütün şansları dəyərləndirmiş, müxtəlif işlərdə çalışmışdır. O, “ASAN” xidmətdə könüllü olaraq çalışmış, həmçinin, olimpiya oyunlarında könüllü iştirak etmişdir. Əlinin, həmçinin poeziyaya həvəsi var imiş. Onun çoxlu şeirləri var. Ölümündən sonra əşyalarının arasından yazdığı şeirləri tapılıb. Bu şeirlərdən ən təsirlisi ölümə həsr etdiyi “Tələsmə ölüm!” şeiri idi. Sanki, Əli ölümün ona tez gələcəyi ni hiss edirmiş kimi yazmışdı. Həqiqətən də, ölüm onlara çox tələsdi.

Tələsmə ölüm

Nə qışım, nə baharım var,
Getməliyəm, qərarım var,
Gözü yaşılı nigarım var,
İnsaf elə, gəlmə ölüm.

Ürəyimdən atmadığım,
Gözlər məni satmadığım,
Bir arzum var çatmadığım,
Hələ gəlmə, gəlmə, ölüm.

Elə bilmə uzaqdayam,
Uzaq deyil, yaxındayam,
Çırpinıram torundayam,
Bir az yuban, gəlmə, ölüm!

Yollarını izləyirdim,
Qışqıraraq səsləyirdim,
Səni dünən gözlöyirdim,
Amma, bu gün gəlmə, ölüm!

Əli ibadətlə məşğul olar, namaz qılarmış. Onun həmçi-nin, dini mövzuda yazdığı “Ay ağam” və “Ya Hüseyn” şerləri də var idi. Bu, onun dinə təmiz bağlılığı idi.

Ay ağam

Artıq qiyamətdi yetiş, ay ağam,
Çox az insanların qalibdir arı.
Kimi də ar gedib var pulu-zadı,
Qızlar geyinirsə oğlan paltarı,
Bu da bir əlamətdi yetiş ay ağam.

Bu millət çörəyi ayaqlayırsa,
Molla naməhrəmi qucaqlayırsa,
Nahaqlar haqları qabaqlayırsa,
Yetişmək fürsətdi yetiş, ay ağam.

Gəl ki ərisin qəlbimdə buzlar,
Gəlməsən ürəyim ağlayar, sislar,
Dərsə buraxılmırsa hicablı qızlar,
Bu axı dəhşətdi, yetiş, ay ağam.

Nəsə səhv oldusa mənim sözlərim,
Allah bağışlayar odu ən kərim,
Əliyəm qəm ilə dolu gözlərim,
Yolunda həsrətdi, yetiş, ay ağam.

Ya Hüseyin

Rüqəyyanın gözü yaşlı ağlar sənə, ya Hüseyin,
Əli Əsxər qundağında ağlar sənə, ya Hüseyin,
Göy də ağlar, yer də ağlar inan sənə, ya Hüseyin,
Tökülən qanına mehman olaram, ya Hüseyin.

Əli Əkbər şəhid oldu, ya Hüseyin,
Əbəlfəzlin doğram oldu, ya Hüseyin,
Zeynəb bacın saçın yoldu, ya Hüseyin,
Sən gedən yollara qurban olaram, ya Hüseyin,
Tökülən qanına mehman olaram, ya Hüseyin.

İmam Səccad təkcə qalıb, ya Hüseyin,
Dörd tərəfin ləşkər alıb, ya Hüseyin,
Cansız nəşin başsız qalıb, ya Hüseyin,
Hər Məhərrəmdə səni mən anaram, ya Hüseyin.
Tökülən qanına mehman olaram, ya Hüseyin.

Anan Zəhra su paylayar, ya Hüseyin,
Bacın Zeynəb həp ağlayar, ya Hüseyin,
Əsxərinə dəydi oxlar, ya Hüseyin,
Sən gedən yollara qurban olaram, ya Hüseyin.
Tökülən qanına mehman olaram, ya Hüseyin.

Bütün bunlarla yanaşı, Əli dünyanın fani olduğuna inanır
və ədalətsiz dünyada yaşadığını dərk edirdi. O, gördüyü ədalət-
sizliyi öz şerlərində əks etdirmişdi.

Dünya

Bu dünya da ədalətin itirib,
Məzlumu, kasıbü talayır dünya.
Kişilər qadına meylin itirib,
Kişini kişiyə tay salır dünya.

Dost var ki, dostunu eşqinə bükür,
Dost da var vecinə deyildir dünya,
Dost var ki, dostonun üzünə gülür,
Sonradan qəlbinə kin salır dünya.

Ey bəşər övladı, acizləşmişən,
Qəlbinə həsəddən tor salır dünya,
Şeytanın gözündə şirinləşmişən,
İndidən bərzəxə yol şalır dünya.

Ah dünya

Ah dünya, sən nə fanisən!?
Ruhları alan canisən.
Səndən soruşuram kimsən?
Sən möminin zindanısan.

Kimi uyub sənə gedir,
Kimi duyub yenə gedir,
Kimi araq vurur gedir,
Ah dünya, sən nə fanisən!?

Şeytan olub doston sənin,
Mömin olub qəsdin sənin,
Elə bilmə əbədisən,
Ah dünya, sən nə fanisən!?

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Kimi səndən küsüb gedir,
Kimi boyun əyib gedir,
Kimi şəhid olub gedir,
Sanma, hər an güləsisən,
Ah dünya, sən nə fanisən!?

İslam hərbi xidmətdə olduğu zaman öz hərbi xidmətini qüsursuz yerinə yetirdiyinə görə “Milli ordunun 95 illiyi” medalı və fəxrnamələr ilə təltif olunmuşdur. O, hərbi xidmətdən qayıdanda aldığı medalı anasına fəxrə göstərərək, gülüm-səyib demişdir: “Ana, hər oğulun işi deyil əsgərlikdən medal ilə qayitmaq”. O, əsgərlikdən sonra MAXE kimi işləməyə başlayır. Qardaşına və anasına dəstək olmağa çalışır.

Əli də Akademiyani bitirdikdən sonra qardaşı İslam kimi hərbi xidmətə yollanır. O, 2015-2016-cı illərdə hərbi xidmətdə olarkən əvvəl Bakıda, daha sonra isə Azərbaycan ordusunun sülhməramlı kontingentinin tərkibində Əfqanıstanda xidmət etmişdir. Hətta, Əfqanıstanda xidmət edəcəyini anası Sevinc xanımdan gizlətmışdır. Əlinin gözü zəif olduğuna görə, onu aparmaq istəmirlər. O ailə vəziyyəti haqqında danışın və xahiş edib ki, məni yazın, mən getməliyəm. Onların yaşadıqları ev baba evi olub. Bu evdə onlara yaşamağa icazə verilmədiyindən onlar özlərinə ev almalı olmuşdur. Ona görə də Əli anasına dəstək olmaq üçün bu yolu seçmişdi. Sevinc ana Əlinin bu qərarını eşidəndə onu bu fikrindən daşındırmaq istəmişdir. Ancaq, artıq Əli qərарını vermişdi. Əfqanıstandakı ximətini başa vurduqdan sonra o, “Əfqanıstan sülhməramlı missiyasına görə” medalı ilə təltif olunmuşdur. Əfqanıstandan gələndə bütün qohumlara xatirə hədiyyələri gətirmişdi. Özünə, anasına və qardaşına aldığı əşyalar onların ev muzeyində qorunub saxlanılır. Əli maliyyə fakültəsini bitirsə də vətənə xidməti üstün tutur və yenidən hərbi formanı geyinərək öz istəyi ilə sərhəd

--Nəcibə İlkin--

bölgəsində kiçik çavuş vəzifəsində işləməyə başlayır. İki qardaş çox çalışırlar və sonunda öz evlərini alırlar. Adətən, bütün uşaqların ata yurdu olur. Ancaq Əli və İslam bu yurdu öz zəhmətləri ilə əldə etdilər.

Artıq hər ikisinin ailə qurmaq vaxtı gəlib çatmışdı. İslam birinci Əli, sonra isə mən deyir. Sevinc ana hər dəfə gələndə: “mənim oğluma qız tapın, evləndirim” - deyir. Əli öz yarını tapmışdı. Ailələr məsləhətləşir, elçilik olur və 2020-ci ilin mart ayında nişanları olur. Sevinc ana çox həyəcanlı və bir o qədər də sevincli olduğundan, hər şeyin ən gözəlini eləməyə çalışır. İslam qardaşı Əlinin nişanına çox həvəslə hazırlaşır. Özünə kostyum alır. Ancaq işdən icazə alıb gələ bilmədiyi üçün aldığı kostyumu geyinə bilmir. Dayısı qızları ona zəng edərək: “kostyumunu gətirək, geyin” - deyirlər. Ancaq o, razılaşdır. “Toyda geyinərəm, hərbi geyimdə gələcəm” - deyir. Nişan günü qızı götürüb restorana gələndə, uzaqdan restoranın qabağında əlində gül və hədiyyə ilə dayanan hərbi geyimli birini görürər. “Bu kimdir?” - deyə bir-birinə sual verirlər. Sonra dayısı Elxan müəllim İslamdır deyə gülür və deyir: “Necə yarası hərbi geyim ona!? Duruşuna baxın! Elə bil, generaldır”. Qohumlar İslama yaxınlaşış əlindəkinin nə olduğunu soruşur. O, əlindəki gülü qardaşının nişanlısına, hədiyyəni isə qardaşına aldığıni deyir. Onlar: -“İslam necə də incə düşünüb?! Heç bizim ağlımızə belə gəlməyib” dedilər. Əli, nişanlısı və nişanlısının qardaşı oynayır. Sonra qardaşlar mahnisi çalınır. Əlinin gözü qardaşını axtarır. O, İslam gələnə kimi əlini qaldırıb oynamır. Qardaşı İslam gələn kimi başlayır oynamayağa. Onlar “Qardaşlar” mahnısını birlikdə oynayırlar. Nişan zamanı İslami hədiyyəni təqdim etmək üçün çağırırlar. İslam hədiyyəni təqdim edəndə Sevinc ananın gözləri dolur. O, öz övladları ilə qürur duyur. Çünkü, onları atasız böyütmüştü. Hədiyyəni verər-

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

kən İslam və Əli göz-gözə gəlirlər. Hər ikisinin gözləri dolur. İslam hədiyyəni almağının səbəbini “bizim atamız olmadığına görə Əli özünü tək, atasız hiss etməsin deyə atamızın adından aldım”-demişdi. Bu gün həmin hədiyyələr onların ev muzeyində qorunub saxlanılır. Nişandan bir neçə ay sonra Sevinc ana oturub söhbət edəndə bildirir ki: “Əlidən yana çox rahatam. Bircə, İslami da nişanlayıb evləndirşəydim rahat olardım”. Onun övladları ilə bağlı çox xəyalı var idi. Bir gün axşam çəği ondan soruşurlar: “Əlini nişanladın. Az qalib toya. İslami ney-niyəcəksən?”. O, deyir: “Əli sakitdi. Onu yanında saxlayacam. İslama başqa ev almaq istəyirəm. O, şiltaqdır. Demişəm qızı özün tap, evləndirdim”.

Əlbəttə, həyat hər zaman çətin və acımasız ola bilməzdi deyə düşünürük. Onlar üçün gözəl günlər başlamışdı. Hər şey yolunda gedirdi. Evləri, işləri və ailələri olcaqdı. Sevinc ananın itkiləri çox olmuşdu. Uşaq ikən qardaşını, 1999-cu ildə atasını itirib. 2017-ci ildə isə bacısını itirib. Sevinc çox sakit, hər şeyi ürəyində yaşayan insan olub. Onun bacısı dünyasını dəyişəndə ürəyindəkiləri deyə bilmir. Sakit və səssizcə göz yaşlarını axıdır. Sonra 2020-ci ildə avqustun 29-da anasını itirir. Yenə Sevinc səssiz və sakit ağlayır. Onu qardaşları yanında olsa da, hər zaman anası Dilarə xanım başqa bir arxa-dayaq, sirdəş olub. Anasının ölümü ona pis təsir edir. Ancaq o, başına gələcəklərdən xəbərsiz idi. Həyat bu qədər acını vermişdi. Dahasını düşünmürdü...

Əli və İslam da nənələrinin yas mərasiminə gəlirlər. O vaxtlar müharibə barəsində söz-söhbətlər gedirdi. Bir gün Əli çay içir. Əlidən müharibə bərasində soruşurlar. O, isə “Bu bir dövlət sirridir, mən bu barədə məlumat

--Nəcibə İlkin--

verə bilmərəm” -deyir və gülür. 19 sentyabr İslamin ad günüdür. Sevinc ana ona gözəl süfrə açır. İslam ad günlerini, bayramları çox sevirdi. Hər kəsin birlikdə oturaraq bayramları qeyd etmələrindən xoşu gələrdi. Onların sonuncu dəfə öz evlərində yeyib-içdikləri, deyib-güdükləri gün oldu. Əli hərbi təlimlərlə əlaqədar olaraq 19-dan sonra evlərinə gələ bilmir.

Sentyabrin 27-i idi. Televizorda, bütün sosial şəbəkələrdə müharibənin başlanması barədə danışılırdı. Sevinc anaya zəng edərik: “mühəribə başlayıb, xəbərin varmı ?” - dedilər. O, təəccübənərək: “Nə danışırsan, nə mühəribə? Xəbərim yoxdu. Heç uşaqlar da bu barədə bir söz deməyiblər. İşdən yeni çıxmışam. Gedim evə, zəng edim görüm nə xəbər var?”. Qardaşı qızı Jalə soruşur: “Danışmışan uşaqlarla?”. “Dünən zəng etmişdilər, danışmışam” - deyir Sevinc ana. Onlar dayanmadan uşaqlara zəng edir. Saatlar keçir, onlardan xəbər çıxmır. Bütün zənglər cavabsız qalır. Sevinc anaya hər zəng edəndə ağlayır.

Övladlarından xəbər ala bilmir. “Mən öz əllərimlə balalarımı oda atdim” - deyirdi. İslam müharibədən qabaq qardaşının nişanlısına mesaj yazdı. Mesajda yazındı:

İslamın döyüş yolu

Sentyabrın 27-i səhər saatlarında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin əmri ilə Azərbaycan ordusu işgal altında olan torpaqlarımızı geri qaytarmaq üçün anti-terror əməliyyatlarına başlayır. İslamin komandirinin dediyinə görə İslamin başqa istiqamətdən gəldiğini görür. O, soruşur: “İslam, hardan gəlirsin?” İslam isə: “burda qardaşım var. Onunla görüşməyə getmişdim.” - deyə cavab verib. Komandir: “mən onda bildim ki, İslamin hərbidə işləyən qardaşı var”.

Orada olanların dediyinə görə iki qardaş görüşərkən bir-birlərinə baxaraq kövrəlmışdilər. İslam Əliyə deyib: “qorxma, Əli, irəli get! Sənin arxanda mən varam”.

Əsgər yoldaşının dediklərindən:

Atışma başladı. Bir müddət atışdıqdan sonra cəbhə xəttini yarmalı idik. İslam BMP sürücüsü idi. O, döyüşə ilk atılanlardan idi. Orada top və minamyot atəşi göydən yağış kimi yağırıldı. Onların maşını vurulur. Bu zaman İslam BMP-dən düşüb maşının arxa tərəfinə keçir. Qapını açaraq desantı düşürməyə çalışır. “Mən İslama dedim ki, bura təhlükəli yerdir. Desant düşürmək vaxtı deyil”. İslam mənə qulaq asmadı. O, mənə dedi ki: “sağını gözlə, snayper var”. Sonra qapını açmağa davam etdi. Bu söhbətdən bir neçə dəqiqə keçmişdi ki, texnikanın üstündən alovun gəldiğini gördük. Top mərmisi İslamin yaxınlığına düşür. Bu zaman yaranan güclü dalğa İslamı BMP-yə çırır. Qəlpə İslamin başının bir tərəfini aparmışdı. Mən onu qırğığa çəkdir. Gözləri gözlərimə baxındı. İslam aram-aram nəfəs alındı. O, məndən su istədi. Amma mən ona su verə bil-

--Nəcibə İlkin--

mədüm. Mən bunu özümə bağışlaya bilmirəm. Güclü döyüş gedirdi. Biz düşmənlərin gəldiyini gördük. Şəhidlərimizin götürmək istəyirdilər. Onları verməmək üçün bir müddət döyüşdük. Mühasirədə qaldıq. Yalnız 3 saat keçdikdən sonra İslamın yanına gələ bilmədim. Artıq o, şəhid olmuşdu. İslam ilk şəhidlərimizdəndir. O, mərd, heç nədən qorxmayan, cəsur ürəkli uşaq idi.

Əlinin döyüş yolu

Sentyabrın 27-i səhər saatlarında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin əmri ilə Azərbaycan ordusu işgal altında olan torpaqlarımızı geri qaytarmaq üçün anti-terror əməliyyatlarına başlayır. Əli döyüşə girməmişdən qabaq qardaşı ilə görüşür. Orada olanların dediyinə görə iki qardaş görüşərkən bir-birlərinə baxaraq kövrəlmışdilər. İslam Əliyə deyib: “qorxma, Əli, irəli get! Sənin arxanda mən varam. İki qardaş eyni yerdə fərqli istiqamətdə döyüşə girirlər. Əli həmlədə xidmət edirdi. Ona görə də Əli döyüşə ilk gırənlərdən idi.

Döyüş yoldaşının dedikərindən:

Döyüş yoldaşının dediklərinə görə döyüş başlayarkən onları qruplara ayıırlılar. Əli bizim manqa komandirimiz idi. Döyüş çox ağır keçirdi. Başımızın üstündən yağış kimi yağan güllələrin, minamyoṭların ardı arası kəsilmirdi. Biz döyüş-döyüşə irəliləyirdik. Əli çox mərd və ürəkli oğlan idi. Döyüş zamanı o, birinci dəfə snayper atışı nəticəsində, ayağının arxa-sından yüngül yarananır. Mən ona dedim ki, geriyə qayıtsın və ayağına baxsınlar. O, razi olmadı. Bizim döyüş yoldaşlarımız irəliləyib getdilər. Mən Əlinin yanında qaldım. Sonra biz səngərə düşdük. Əlinin arxa bud hissəsindən snayper gülləsi dəymışdı. Mən Əlinin ayağını sarıdım. Nə qədər desəm ki, yardım gözləyək, ancaq Əli bu fikirlə razılaşmadı. Yenidən döyüşə girdik. Biz nə qədər irəliləsək də Əli məni qabağa keçməyə qoymadı. O: “Sən məndən yaşça balacasan, məndən arxada gəl” - dedi. Qarşımıza bir neçə düşmən çıxsa da biz onları zərərsizləşdirdik. Bir müddət getdikdən sonra Əli ikinci dəfə yaralandı. O, biləyindən snayperlə vuruldu. Onun bu dəfəki yarası

--Nəcibə İlkin--

ağır idi. Biləyi qırılmışdı. Mən ona : “Əli, artıq bəsdir, gəl yardım gözləyək” - dedim. O, yenə də mənimlə razılaşmadı. Qolunu yenə də sarıtdırdı və boynuna keçirtdi. Yenidən döyüşərək irəliləməyə başladı. Qarşımıza yenidən düşmən çıxır. Bir müddət yaxın məsafədən vuruşduq. Sonra düşmənlərdən biri Əlini döş qəfəsindən vurdu. O, yerə yıxıldı. Əli bu dəfə ağır yaralanmışdı. Daha sonra mən də yaralandım və uzandım onun yanında. O, artıq kəlimeyi-şəhadətini dedi və gözlərini yumdu. Sonra bizim yanımıza minamış düşdü. Gözümü açanda təcili yardım maşınınında idim. Mən tibb işçilərinə Əlinin yarası ağırdır, ona birinci baxın dedim. Ancaq sonra öyrəndim ki, Əli şəhid olub. O, bir neçə dəfə yaralanmağına baxmayaraq yenə də döyüşə davam edən igid, cəsur döyüşçülərimizdən biridir.

Oğullardan xəbərsiz Ana

Sevinc Ana övladlarından bir xəbər ala bilmir. Axşam tərəfi jekdən zəng gəlir. Artıq Sevinc ana başına gələnləri anlayır. O an heç bir ifadəyə sığmayan, heç bir kəlmələrə uyğun gəlməyən o an... Artıq polislər gəlmışdır. Anaya oğlunun şəhid xəbərini çatdırmışdır. Doğmalar ora gələndə ana təkbaşına evin pilləkənində çarəsizcə oturub ağlayırdı. Əlini 3 rəngli bayrağa bükülmüş gətirirlər. Bir gün bütün gözəl günəşini yaşayacağrı o evdə cansız bədəni ilə qonaq oldu Əli. Kədərini dilinə gətirə bilməyən, ancaq göz yaşları ilə ifadə edən Sevinc ana o gecəni səhərə kimi balasına dizi üstə layla dedi. O, sarı balasının ölümünə heç inanmaq istəmədi. Bir saniyə belə dayanmadan ağlayır. Əli deyib dili qabar olana qədər çağırır. Amma Əli səsinə səs vermir. Anasının oxuduğu laylayla gözlərini yumub dərin yuxuya getmişdi. Bir daha oyanmayacağrı yuxu. Bu ağır acını necə daşıyacağımı bilmirdi ana. Bütün bu olanlar yuxu idi sanki ona. Onun gözləri qapıda İslami gəzir. Acısını dindirsin, bir az ona təsəlli olmasını istəyirdi. Hami İslami gözləyir. O, tankını təhvıl verib gələcək dedilər. Axi qardaşı bir günlük qonaqdır deyirlər. Onu yola salmağa gəlməyəcək? Heç kimin İslamin şəhid olduğu ağlina belə gəlmir. Əli əziyyətlərlə aldığı o evdən Şəhidlər Xiyabanına yola salınır. Dəfn zamanı qardaşı da gəlir deyə danışqlar olur. Hər şeydən xəbərsiz doğmalar bu acı xəbəri anaya necə deyəcəkləri haqda düşünürər.. Sarı balam deyə ağlayan gözü qara balasını axtaran ana fələyin onun başına daha da ağırını gətirdiyindən xəbərsiz idi. Onu yurd-yuvasız, kimsəsiz, təkbaşına qoyduğunun fərqində belə deyildi. Bütün gözlər İslami gözləyirdi. Amma o, qar-

--Nəcibə İlkin--

daşından qabaq şəhid olub, heç kəsin xəbəri yox. Ağır döyüşlər getdiyinə görə İslamı oradan çıxartmaq mümkün olmayıb. Ona görə də İslamin şəhid xəbəri Əlidən sonra gəlib. İslam arzusunda olduğu şəhidlik zirvəsinə qardaşından öncə ucalmışdı. O, böyük olaraq qardaşına çox hörmət edirdi. Qardaşından öncə şəhid olmasına baxmayaraq, bəlkə də, o, yolu böyük qardaşına verib və qardaşından sonra gəlib. Birdən qapının önündə maşın dayanır. Dayısı və bir neçə nəfər maşından düşürlər. İslamdan nə xəbər deyəndə dayısı Elxan müəllim ağlayır. İkinci acı xəbər gəlir... Onlar bu xəbəri Sevinc anaya necə deyəcəklərini düşünürlər. O, hər şeydən xəbərsiz içəridə ağlayır. Doğmalar isə qapını bağlayıb o, eşitməsin deyə səssizcə ağlayır. Həyətdə yüzlərlə adamın olmasına baxmayaraq heç kəs cəsarətini toplayıb bu xəbəri ona verə bilmir. Bir müddət gözlədikdən sonra qapıda təcili yardım maşını dayanır. Artıq İslami gətirmişdilər. Sevinc ana ikinci oğlunun da 3 rəngli bayrağa bükülmüş gəldiyini görür. Bir həyat bu qədər acımasız ola bilərmiş. Nə artıq, nə əskik. Sevinc ana artıq sarı balam və qara balam deyə ağlayır. Həyat onunla çox acımasız davranmışdı. İki qolu da bir gündə sıniş yanına düşən ana övladları ilə bir torpağa girmişdi. Həmin gün Sevinc ana ikinci dəfə ayaqyalın hamidan qabaqda İslamı son mənzilə yola salırdı. Bir ana üçün çox ağır dərddir övlad acısı, övlad itkisi. Düşünün, yaşıyırsan amma nəfəs ala bilmirsən. Övladları Sevinc ananın nəfəsini alıb özləri ilə apardılar. Ona isə bu dünyada övladlarına qovuşacağı o anı hər gün ölərek gözləmək qaldı. Əhmədov Əli və Əhmədov İslam qardaşları eyni gündə şəhidlik zirvəsinə ucalıb, eyni gündə də Mingəçevir şəhərinin Şəhidlər Xiyabanında dəfn olundular.

Sevinc ananı evə gətirəndə taqətdən düşmüş, ağlamaqdan səsi batmışdı. Artıq o ev ona bomboş, mənasız gəlirdi.

Övladı itirmək nə ağır dərddir,
Yaşayan bilərmiş necə zillətdir!?
Kaş gəlib bir dəfə görə bilərdiz,
Sızsız həyat mənə necə zülmətdir.

Nə qədər ağlayım, mən heç bilmirəm,
Boşalsın üzəyim, azalsın qəmim.
Siz gedən o andan elə gündəyəm,
Nə gülmür üzəyim, nə getmir qəmim.

Bir səbəb göstərin durub ayağa,
Davam edə bilim mən yaşamağa.
Bir ümid göstərin bu dərdə daha,
Sevinclə göz açım gələn sabaha.

Dərqani Ülviyə

Sevinc ananın dediklərindən;

-Övladlarım şəhid olanda onların üzünə açıb baxmamışdım. Əlidə icazə vermədilər. İslamda isə balamı bir saatlıq gəti-rib apardılar. Mən övladlarımın ölümünə inanmirdim. Ən çox da Əlinin. Çünkü, Əlinin şəhid xəbərindən sonra çox söz-söhbətlər gəzirdi. Əli ölməyib, yüngül yaralanmışdı deyə. Mənim içimdə bir ümid yaranmışdı. Bəlkə, balam sağdır. Bəlkə, səhvilik olub deyə. Bir gün oturmuşdum. İki uşaq gəldi. Əlinin şəhid olduğu yeri göstərdilər mənə, telefonda. Dedilər Əli burada şəhid olub. İlk azan da burada verilib. Mənim içimdə yaranan o ümid həmin an öldü. Ay Əli, mən səni hələ də gözləyirdim. Ölümünə inanmirdim. Nişan xonçalarını belə aparmadım. Əli gələcək dedim öz özlüyümdə. Nişan xonçalarını aparıb onun qəbrinin üstünə düzdüm.

--Nəcibə İlkin--

Necə qalxdı ruhunuz ?
O göylərə görəydim.
Necə axdı qanınız?
O torpağa, biləydim.

Yumulanda gözünüz,
Orda olub görəydim.
Nə oldu son sözünüz?
Bircə, onu biləydim.

Geri alıb zamanı,
Sizi bir an görəydim.
Getdiz məndən xəbərsiz?
Kaş gedəndə biləydim.

Bir evdən iki şəhid

İKİ ŞƏHİD ANASI SEVİNC ANANIN ÜRƏKAĞRIDAN HƏYAT HEKAYƏSİ

44 günlük müharibədə yaddaşlara həkk olunan şəhidlərimizin içərisində fərqli həyat tərzi və fərqli ölümü ilə yaddaşlara iz salan iki şəhid qardaş Əli və İslam qardaşlarının qan dondurən, ürək ağrısından həyat yolu... Və bu yolu gedən oğulların anası ilə görüşümdən aldığım acı xatirələr...

Şəhid valideynləri ilə görüşlərin birində iki oğlu bir gündə şəhid olmuş Sevinc Ana ilə görüşdüm. Adları hər yana yayılmış, Əli və İslam cüt şəhid qardaşlarının anası SEVİNC ANA. Onu görəndə ad günündə oğul yolu gözləyən, lakin oğulun özü deyil, tabutu gələn bir şəhid anasını xatırladım. İlahi o ana danışdıqca sinəmə şeir yazdı, dərdini yükləyib sözlərimdən, ürəyimdən asdı. Və bu dərd şeir dilimi, sözümü dağladı.

İndi isə bir gündə iki oğul itirən Sevinc Ana... Onun danışlığı həyat hekayəsi məni haldan hala saldı. İlahi, doğrudanmı qarşımıda əyləşən, ağrılı həyatını dilə gətirən, yaddaşının kitabçasını səbrlə varaqlayan, hər sözündə payız xəzani tək saralıb titim-titim titrəyən bir ana idi?

O, danışındı... susurdu... Bəzən də fikrə dalırdı, yaşıla dolu gözləri yol çəkirdi... Hələ də inamını itirməmişdi, ümidiyi üzənməmişdi oğullar gələr deyə... Oğullarının yolunu gözləyirdi... İnana bilmirdi fələk bu qədər amansız olar... Barışa bilmirdi bu ayrılıqla...

Onu səbrlə dinləyirdim... Ana heykələ dönmüşdü. Danışan dodaqları idi...

--Nəcibə İlkin--

SEVİNC ANANIN DEDİKLƏRİNĐƏN:

1993-cü ilin yanvarında Əli dünyaya gəldi. Balaca zəif uşaq idi. Əlinin bir yaşı vardı İslam dünyaya gəldi. Əlinin iki, İslamın bir yaşı vardı atası Rusiyaya getdi. Dörd il biz kənddə anamgilin yanında qaldıq. Elə günlərimiz oldu ki, onları dillə demək mümkün deyil. Ordan gələndən sonra da heç yerdə işləmədi. Yenə anamgilin yanında qaldıq. Bir ay orda qalırdıq, bir ay burda. Çox ağır anlar yaşadıq. Uşaqlar məktəb yaşına çatdı. 11 sayılı məktəbə getdilər. Onlar uşaqlıq yaşamadılar. Ürəkləri istədiyini ala bilmədim. Bir dəfə İslam veloseped istədi, ala bilmədim. Hələ də yadına düşəndə ürəyim ağrıyrı.

Özüm yaşillaşdırılarda süpürgəçi işləyirdim. Bağımız vardı. Gedib əkirdik oranı. Ordan tərəvəz, meyvə gətirib bazarda, evin qabağında satıb dolanırdıq. Əli mənə çox bağlı idi. İslam sevgisini üzə verən deyildi. Hər ikisi çox istəyirdi mənə. Əli həm oğul idi, həm qız idi, həm də arxa idi mənə. Pis günlərin ən pisini görüblər onlar. Böyüdükçə çalışırdılar ki, özlərinə şərait qursunlar, heç kəsdən geri qalmasnınlar. Məktəbə gedəndə ikisini bir sınıfə qoydum. Əli geyimində, kecimində çox səliqəli idi. Oturuşunda, duruşunda çox fərqli idi. İslam da elə idi, amma bir az çılgın idi. Çox şeyə fikir verən deyildi. Dəli-dolu idi, amma ürəyi çox təmiz idi. Beş manatı olsayıdı hamı ilə paylaştı. Deməzdi ki, bu puldan bir az saxlayım sabah lazım olar. Elə şeyi fikirləşən deyildi. İslam çox ürəyi təmiz uşaq idi. Əli isə istəyirdi özünə bir yol seçsin, irəli getsin. O qədər pis gün görmüşdülər ki, deyirdi ki, bir az özlərinə gün ağlasınlar. Yaxşı oxuyurdu Əli. Bir il hazırlığa getdi, daha sonra imkan olmadı. 300 bal toplayıb, Əmək və Sosial münasibətlər Akademiyasının Maliyyə fakültəsinə daxil oldu. Gecə restoranlarda işləyir, gündüz də oxuyurdu. Onu universitetdə saxlayırdılar, müəllim kimi. Dedi ki, yox qala bilmərəm,

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Bakıda yaşaya bilmərəm. Anamgil orada təkdi. Tətilə gələndə hamımıza paltar alıb gətirirdi. Körpəlikdən yükü Əli götürmüdü deyə, hamiya atalıq edirdi. Deyirdim ay Əli neynirsən bizə alıb, özünə al. Bakıda oxuyursan, uşaqların içindəsən. Deyirdi ana özümə də alıram, sizə də. Əli tətillərdə evə gəlirdi. Həmin vaxt çox adamin diplom işini yazırı.

Ataları rəhmətə gedəndən sonra ata tərəf bizə qarşı çox laqeyd oldular. Sağ sahildə ata evləri vardi. İsləm əsgərliyə getməmişdən qabaq çayxanada, restoranlarda işlədi. Evə köməklik edirdi. Mağazaya mal gətirib boşaldır, harda fəhlə işləri vardi, ora can atrırdı. Bir sözlə, əsgərliyə gedənə qədər işlədi. Əsgərlikdən gələndən sonra MAHHXQ kimi hərbidə çalışdı. Elə döyüşə də oradan getdi. Hərbidə müddətdən artıq, 6 il işlədi. İsləm tank sürürdü. Təlimə gedəndə çox danışındı işindən. Çox sevirdi işini. Yaxşı sürürdü tankı. Deyirdi ana, hamidan birinci mən gəlirəm. Həmişə fəxrə danışardı, işindən.

İsləm bayramlarda hamını təbrik etməyi çox sevirdi. Qurban bayramı idi. İsdən icazə alıb gəldi. Dedi ay mama, görürəm məni heç kəs təbrik eləmir. Mən də dedim ay bala, sən hamidan kiçiksən, sən zəng elə. Dur dayına zəng elə. Dedi yox eləmiyəcəm. Gəlib uzandı. Bir az keçmişdi gördüm ki, hamını zəng edib təbrik edir. Dedim bəs nə oldu. Yenə ürəyi durmadı, hamını təbrik elədi.

19-u İsləmin ad günü idi. Çox xoşlayırdı ad günü keçirmək. Əli də gəldi həmin gün. Gözəl bir gün keçirdik. Dedim ki, ay bala, deyirlər müharibə olacaq, düzdümü? Dedi ay mama, nə müharibə?! Elə söhbət yoxdur. Elə ad günü gedən oldular. 26-sı günü zəng elədi, dedim ki, ay bala, ay Əli, bir həftədi getmisən, gəlmirsənmi? Dedi ay mama, gələcəyi bu gecə. İsləm dəli doluydu, gecənin bir vaxtı gəlirdi, qalan deyildi. Qorxmazdı ki, mənə bir söz deyərlər... Bir də gördün gəldi.

--Nəcibə İlkin--

Deyirdim ay İslam, vallah səni tutacaqlar. A bala, icazə alıb gəlmisənmi? Deyirdi: ay mama sən neynirsən ey... tezdən durub gedəcəm heç xəbərləri də olmayacaq. İslam da zəng elədi ki, ay mama gəlirəm. Qış paltarımı yiğ. Bura soyuq olur. Mən də yiğdim paltarını. 26-sı gecəsi balaca maşınla gəlmışdı. Gəlib paltarını da, pulu da götürdü. Bir xasiyyətləri vardı, hər o qapıdan on dəfə gırslər də məni öpürdülər. Gələndə də, gedəndə də. Yenə üzümüdən-gözümdən, boynumdan-boğazından öpdü, gedib oturdu maşında. Mən də darvazaya söykənib ona baxdım. Dedi ay ana, niyə baxırsan... Dedim ay bala, heç nə... Səni yola salıram. Dedi get evə, soyuq olar. Gedib hamıyla, bütün qohumlarla, əmilərlə, əmisi uşaqları ilə, bibisi uşaqları ilə görüşüb, halallıq alır və deyir... Mamama yaxşı baxın. Tək qoymayın. Əliyə də zəng elədim ki, gəlirsənmi... Dedi yox ay mama, buraxmadılar, gələ bilmədim. Bir kəlmə müharibə barədə heç nə demədilər.

Gözləri yol çəkir, doluxsunurdu,

Ana içün-için alovlanırdı...

Gördüyü yuxuya baş çəkir ana,

Gen dünya nə qədər dar gəlir ona...

Gördüm ki, Əli gəlib. Uzanmışdım... Əli də ayaq üstə durmuşdu. Deyirəm ki, ay Əli gördünmü buraları nə günə qoydunuz, ay bala? Niyə belə elədiniz? Aparıram yuxarı evə. evləri göstərirəm. Heç nə demir. Əli dönüb mənə baxır. Əynində ağ köynək, başında isə polis papağı var idi. Sinəsi dolu medaldı. Səhəri oyandım mənə zəng gəldi. Dedilər ki, uşaqlara medal veriləcək...

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Yoldaşım rəhmətə gedəndə yiğilib dedilər ki, hamının evi var, bu ev uşaqlarındı. Elə ki uşaqlar böyüdülər dedilər ki, evdən çıxın. Əli dedi ay mama, sən bircə onu mənə de görüm necə ev istəyirsən? Mən hamısını edim. Onlara göstərəcəm ki, yetimi evdən qovmaq nə deməkdi. Getdi özü ev axtardı. Pulumuz çatmadı, qardaşım kömək elədi. Qardaşım ev iyiyəsinə; hələ ki, onlar bu əl evində qalsınlar dedi. Bu evə köçənə qədər. O da razılaşdı, dedi ki, pulunu düzəldənə qədər gəlib qalsınlar. Yeni aldığımız həyətdə iki ev vardı. Biri əsl ev, biri də əl evi idi. Gəlib yiğisdiq əl evinə. Pulumuz düzəldəndən sonra köcdük o biri evə.

Düz üç il idi o evə köcmüşdük. Heç döyunca yaşamadılar balalarım o evdə. Ürəkləri istədiyi kimi təmir etdik. Əlinin toyuna hazırlaşdıq. Özləri öz zəhməti ilə aldıqları evdə istədikləri kimi yaşamadılar, gəzmədilər. Sevinc Ana kövrələrək yuxularına qayıdır:

*Yenidən yuxuya qayıdır ana,
Sanki yuxularla başını qatr.
Doya bilmədiyi balalar üçün
Ana başın qoyub, sakitcə yatır.*

*Ziyarət eyləyir ana yuxuda,
Öpüb-qucaqlayır oğullarını.
Halını soruşub qeydinə qalır,
Yaşadır özündə yuxularını...*

*Bala görüşündən qayıdan ana,
Üzündə dərdinin çiçəyi açıb.
Gözləri dünyanın kədər yuvası,
Ruhu oğulların yanına qaçıb.*

*Beləcə yaşayır ömür-gününü,
Balalı yuxular aldadır onu.
Həsrət pərdəsini çəkib üzünə,
Sakitcə gözləyir ömrün sonunu.*

Bir gün gördüm yenə Əli gəlib, yanında qara saçlı göycək bir qız var. Gəlib mənə deyir ki, mama, bu qızı mənə al. Mən də deyirəm ki, ay Əli, bəs Günel? (Əli nişanlı idi) Heç nə demədi. Dedim ki, bəs, ay Əli, bu qızı biz tanımırıq axı. Kimdi, kimin qızıdır?... Dedi ki, bu qazi qızıdır.

Sonra görürəm yenə kəndə gedirik. Hamımız yiğışib oturmuşuq. Əli yenə həmin qız ilə gəlir, deyir ay mama, Elxan dayıma denən bu qıza elçi gedib mənə alsın.

Qardaşı qızı Jalənin dediklərindən:

Nənəm rəhmətə gedəndə biz getdik Mingəçevirə. Əliydi, Sevinc bibi idи, bir də mən idim. Sevinc bibi dedi ki, gəl gedək bizim evimizə bax. Getdik... Evdə hələ təmir işləri gedirdi. Aboyları, bəzi şeyləri yiğmişdilər ora. Əli bütün aboyları çıxardıb göstərdi bizə. Dedi ki, bu mənim otağımındı, bu İslamın, bu mamanın. Sevinc bibi dedi ki, görürsən ay Jalə, harda yaxşı aboy var, onu özlərinə seçiblər. Əli də qayıtdı ki, ay ana niyə elə deyirsən ki, hansı otağı istəsən get qal. Hamısı səninkidir. Gülə-gülə, danişa-danişa aboyları yiğdilar.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Sevinc Ana davam edir:

Həə... Elə bil qol-qanad açmışdilar. Demişdim gedin nə istəsəniz onu da alın. Ürəyiniz nəyi istəyir onu da seçin. Aboyları da, lüsturları da özləri seçib bəyənmişdilər. Toya hazırlaşan balalarım gedib şəhid oldular.

Görürəm İslam gelir. Əli ilə mən kamaza minmişik. İslam da mağazadan çıxıb biz tərəfə gelir. Görürəm İslamin arxasından dumanlı işıq gelir. İslam gelir, çıxır maşının təkərinin üstüne. Gəlir görüşür mənimlə. Deyirəm, ay İslam gəl gedək, Əli də burdadi. Deyir yox, mama, siz gedin, mən gələcəm.

Dayısı qızı Ülviyənin dediklərindən:

Bu yaxınlarda İslam yuxuma girib. Görürəm uşaq vaxtı. Ayağında bir krasofka var. Deyir ay Ülviyə bilirsən biz necə böyümüşük. Ayaqqabını çıxarıı corabını göstərir. Görürəm corabı cırıq-cırıqdı. Deyir bax, biz belə böyümüşük. (kövrəlir)

Belə kasib balaları mərd olur. O gün də qonşu İslami görüb yuxuda. Deyir İslam gəlib yuxuma girib mənə dedi ki, get mənim anama de ki, çox ağlamasın. Yerim su olur, narahat oluram. Bizim çırağımızı yandırsın, söndürməsin. Xatirələrimizi və bizi yaşatsın. Sonra deyir qalxdı buludlara.

Dayısı qızı Ülviyə yuxuda görür:

Əlini iki həftə bundan öncə yuxuda gördüm. Kənarda dayanıb kostyum şalvarda. Gördüm qeybdən bir səs gəldi. Görürəm o səs deyir ki, nə olar gedin onun anasına deyin ki, bu qədər ağlamasın. Yazıqdı uşaq, burda o qədər narahatdır, yeri eləcə sudur.

--Nəcibə İlkin--

*Balalar yuxuda gəlib getdikcə,
Ananın dərdləri böyüür elə...
Üz tutub həsrətin yaz havasına,
Gözündə yaş donur, yaş gilə-gilə.*

*Çəkilir yuxunun şirinlikləri,
Aci həsrətlərə bükülür, ana.
Dilində boy atır şirin laylaşı,
Söz-söz, kəlmə-kəlmə söküür, ana.*

Bir dəfə də gördüm İslam uzanıb. Onu arxadan qucaqlayaraq deyirəm ki, bax mən sizə demişdim balalarım gələcək. Gördünüzmü gəldilər ikisi də. İslami qucaqlayanda görürəm İslam arıqlayıb. Deyirəm, ay İslam, niyə belə ariqlamışan? Evdə bal var. Gəl, gedək sənə bal verim. Deyir yox, mama, istəmirəm. Əlində qara üzüm yeyirdi...(kövrəlir..)

Bu yuxular, bu ağrılar nə qədər ki, ömür yaşayırsız sizinlə bir addımlayacaq əzizim Sevinc Ana. Bəzən dəndlərin qarşısında söz də acizdir. Nə qədər söz adamı olsam da sizə təsəlli verəcək, ovunduracaq heç nə deyə bilmirəm. Sadəcə dəndlərinizə şərik olmaqla sizə verəcəyim tövsiyələrimi qəbul edin...

Əzizim Sevinc Ana! Müdrikliyimizin simvolu. Bu günümüzün Burla xatunu, Tomris Anası, Sara xatunu başınızı uca tutun. Siz bax, bu adlarını çəkdiyim igid qadınlar kimi tarixdə ad qoymusunuz. İki oğul anası kimi, iki şəhid anası kimi SEVİNC XATUN!

EY ŞƏHİDİN ANASI

Ey şəhidin anası!
Geymə qara libası...
Bu libas həqiqətin qaranlıq səmasıdır,
Bu libas ürəyimin odlanan parçasıdır,
Bu libas həsrətimin son damla göz yaşıdı.
Kipriyimdən asılan dərdlərimin daşdı.
Çıxart qaranı geymə,
Başını uca tut, əymə.
Adından boy atıbdı igidliyin qeyrəti,
Adınla yaşańıbdi tarixin həqiqəti.
Ana kimi can verdin doğma əziz balana,
Qəhrəman olmağı da, şəhid olmağı da sən-
Sən öyrətmisən ona...
Sən şəhid anasısan,
Könüllər sultanısan.
Şəhid anası olmaq bilirsən nə deməkdi?
Üfüqdən zərrə-zərrə Günəş tək böyüməkdi!
Hər mərmilərin səsi ərşə qalxan duandı,
Ay yaralı Aslanım, qara geymə amandı.
Şəhid dodaqları tək Murovum lalə düzlü,
Azadlıq çiçək-çiçək gülümsər işiq üzlü.
Bayraq rənginə dönüb vətənimin çəməni
Bir əlində zəfəri, bir əlində vətəni.
Oğul gedib irəli....
Gedib qeyrətim kimi, gedib hünərim kimi
Gedib əlində silah nər oğlu nərim kimi.

--Nəcibə İlkin--

Hər addımda qaniyla yazıb zəfər adını,
O vətən qarşısında pozmadı öz andını.
Qürur duy, fəxr elə,
Sən ey şəhid anası!
Çıxar qara libası,
Al geyin, əlvan bürün,
Tutma oğluna yası.
Sən Tomrisim, Nigarım
Sən azadlıq səsimsən,
Şəhid balanla birgə
Vuran ürəyimizsən.
Bürün bayraq ətrinə,
Azadlığın çətrinə,
Çıxar qara libası
Şəhidimin xətrinə.
Haqqə bayraq qaldıran sən vuran qolumuzsan
İşıqlı gələcəyə açılan yolumuzsan.
Səndən güc olan oğul əlində haqq qılncı
Çekib düşmən üstünə gülərək acı-acı.
Tarixin özü yazdı torpağına, adına.
Mərmi-mərmi ucaldı o haqqın dərgahına
O şəhid ki, tarixin yaddaş səhifəsidi
O şəhid parçalanan ömrümüzün səsidi.
Vətən oğul deməksə, oğul da vətəndi bil,
Vətənin dar gündündə oğul ona təndi bil,
Qarabağ tarixini yazan şəhid oğulun,
Anası qara geyməz, o analar anası,
Azadlığın sədası!!!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Mən oğullar böyütdüm...

(Şəhid Əli və İslamin anası Sevinc Anaya xıtabən)

poema

Qarşımda əyləşibdi bir mələksima ana,
Dağ üstdən dağ çəkibdi amansız həyat ona.
Səbrini ürəyinin günc-bucağından asmış,
Gözündəki dəndləri oğul tək qoşalaşmış.
Qoşa dərdi olmuşdu həyatın oğul zəri,
Sanki bu ağrılardan yoxmuş onun xəberi.
Çəkilən hər şırımdan axırdı oğul qanı,
Görmək istəmirdi heç sanki fani dünyani.
Gah tufana dönürdü, gah da ki coşqun selə,
İki oğul itirən ana gəlmışdı dilə;
-Zülümle, zillətilə övlad böyütdüm ki mən,
Dar günümde tutsunlar heç olmasa əlimdən.
Hər dərdimin, acımin ağrısın gizli udub,
İki oğul böyütdüm, mən özümü unudub.
Kipriyim od götürüb olmuşam qəm dəryası,
Oğullar böyütdüm ki, onlara tutam yası?
Mən bu acı taleyin necə çəkim yükünü,
Niyə çatmır Allaha bu fəryadım, bu ünüm?!
Basıb sinəmin üstə dərdimi udum-udum,
Gəib gedənlərimdən oğullarımı sordum...
...Ananın dodaqları yarpaq kimi əsirdi,
Gözləri dörd olmuşdu, görüşə tələsirdi...
O bahar gözlərində baharı qış gülürdü,
Ana danışmirdi ki, için-için ölürdü...
O, “Sarı” balasına, O, “Qara” balasına
Əzizləyib can dedi o şirin laylaşıyla.
Laylalar dilləndikcə ömrü sona yetirdi,

--Nəcibə İlkin--

Ana ruh olub bəzən, bəzən gözdən itirdi.
Qəlbinin yanğıları sanki çıxmışdı üzə,
Dərdin ümmanında o, yanaraq gəzə-gəzə.
Çatmaq istəyirdi tez, tutqun sahilə bəzən,
Çırpinib qorunurdu o dağ köksünü əzən,
Can alan qasırğadan, güclü firtinalardan,
Ürəyini isladan leysan yağışdan, qardan.
Yaxa qurtarammadı tutdu onu sel-yağış,
Ana heykələ dönmiş, gözləri buzlu baxış.
Danışdı oğullardan, gah acı taleyindən,
Gah da gileyləndi hey, o zalım fələyindən.
Oğullar hərbiçiydi, hər gün xəbər tuturdu,
Zaman vaxtsız-vədəsiz yanından tez ötürdü.
Hər gün gələcəm deyib, oğullar vəd verirdi,
Ana hardan bilsin ki, müharibə gedirdi.
Darvaziya çıxırdı, pəncərədən baxırdı,
Ana bəzən gözünə bir eynək də taxırdı.
Hay saldı doğmalara, uşaqlardan xəbər yox,
Telefon cavab versə bir azca olardım tox.
Haraylayıb Jaləni, danlayıb Ülvıyyəni,
Xəbər yox uşaqlardan, nədən susublar yəni?!
Hardan bilsin oğullar gedib müharibəyə,
Gizlədiblər anadan qanı qaralar deyə.
Döyüşün ilk gündənə öndə gedirdi Əli,
İslam bir az aralı, yeri olmuşdu bəlli.
Görüşərək qardaşlar, ayrılır bir-birindən,
Baxaraq kövrəlirlər, köks ötürüb dərindən.
Gedir Laçın uğrunda, Tərtər uğrunda savaş,
Suqovuşan, Ağdərə-Orduda böyük təlaş.
Yox qalib olmalı'yıq,- deyən İslamlı Əli,
Qışqırıb var gücüylə gedirdilər irəli.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Hər mərminin atəşİ düşməni susdururdu.
Hər güləsi düşmənə sanki qan uddururdu.
Çasdırmışdı düşməni onun hər bir həmləsi,
Yayılmışdı hər yana onun qəhrəman səsi.
İslam BMP ilə düşməni haqlamışdı...
Düşmən namərdcəsinə onu qabaqlamışdı...
Keçir bir an həyata Şəhid olmaq arzusu,
Yanındakı dostundan istəyir bir damcı su...
O, şəhid olmaq üçün qiymışdı öz canına,
Boyamışdı torpağı İslam şəhid qanına.
Doğma ana torpağı qucaqlayır son dəfə,
Bu zaman Əlini də düşmən alır hədəfə.
Qorxmazlığı, mərdliyi ilk günündən seçilmiş,
Əlinin də boyuna şəhdliyi biçilmiş.
Cəsarətlə, mərdliklə öndə gedən igidlər,
Şəhidlik zirvəsində sanki əkiz idilər.
Döyüşün ilk günündə, iki doğma qardaşın,
Şəhid xəbəri gəlir, hər kəs itirir başın.
Oğul yolu gözləyən, ana tabut gözləyir,
Oturub pilləkəndə onları əzizləyir.
Bayraq qaldıran oğul, ona bükülüb gəlir.
Torpağı sevən oğul, qanı tökülüb gəlir.
Gəlir igidim kimi, nər oğlu nərim kimi
Gəlir qeyrətim kimi, gəlir hünərim kimi.
Ana qolların açıb oğullar qarşılıyır,
Xalq ayağa qalxaraq şəhidin alqışlayır.
Bir gündə iki şəhid oğul gedir məzara,
Ananı tənha qoyub oğullar gedir hara?!
Nəfəsi buza dönən, ürəyi oda dönən,
Oğul deyən dilləri gah alışib, gah sönən.
Oğullarıyla birgə Ana şəhid olmuşdu,

--Nəcibə İlkin--

Oğul dərdi ananın ürəyini yonmuşdu.
Dodaqları quruyan, qəlbi alışan Ana,
Əriyib dəndlərinə, köz-köz qarışan Ana.
Xəyalında arayır, fikirlərində gəzir,
Bir cüt oğul həsrəti ürəyini hey əzir.
Danışır bircə-bircə gördüyü yuxuları,
Gəzir düzü-dünyanı o şirin xəyalları.
İslam şəhadətinin yuxusunu görmüşdü,
Sevdiyi bir dostuna bu yuxusun demişdi.
Şəhid olacam ana, deyib elə dinirdi,
Gül açmış dodaqları, gözləri sevinirdi.
Can ay bala, bu yuxun nə yaman gerçək oldu,
Arzuların özün tək, gül kimi göyçək oldu.
Danışır acı-acı o gecəki yuxusun,
Nəfəsinə çəkmişdi balasının qoxusun.
-Gördüm yatıb yanımda, sığal çəkib başına,
Həsrətlə göz gəzdirdim kipriyinə, qaşına.
Elə qucaqlamışdım basıb onu bağırma,
Nəfəsi məlhəm idi sinəmdəki ağrıma.
Dedim, şükür gəlmisən evinə-eşiyinə,
Canım qurbanı sənin şirin bala iyinə.
Həminki qoxusuydu, tumarladım doyunca,
Bala necə şirinmiş, şirin varmı de, bunca.
Birdən yoxa çəkildi şirin yuxu, şirin dad,
Balamı harayladım, əlim boş qaldı heyhat.
Dünyam boşaldı sanki, yer gurladı, göy çaxdı,
Balamın şəkli mənə divardan elə baxdı...
Qucaqladım taxtaya dönmiş quru şəklini,
Öpüb qoydum gözümə sığal çəkən əlini...
Ananı dinlədikcə səbr kasam dolurdu,
Gözlərimdə büsbütün həyat eşqi solurdu...
Ananın üz-gözündən öpüb könlünü aldım,

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Təsəlli vermək üçün bir az qeydinə qaldım.
Yox! Daha təsəllilər ana üçün yetmirdi,
Çəkdiyi iniltilər gözlərimdən getmirdi..
Yenidən dirləyirəm o kədərli səsini,
Ürəyimi odlayan o qəmli naləsini.
-Əli, İslam ömrümün yaraşığı idilər,
Bilmirəm məni niyə tənha qoyub getdilər.
Axı mən doymamışdım bir cüt oğul balamdan,
Mən niyə ayrı düşdüm sığındığım Qalamdan.
Onlar həyanım idi, arxam, dayağım idi,
Fəx(i)r yerim, qürurum, uçulmaz dağım idi.
Necə dözüm siz deyin, necə dözüm bu dağa,
Bir gündə iki oğlu tapşırmışam torpağa...
Aldılar ürəyimdən olan sevincimi də,
Oğul adlı ömrümü, ləlimi, incimi də...
Əlinin bəy paltarı evdən asılı qalıb,
İslamın arzuları nakam yazılı qalıb.
Gecə yuxularımda Əliyə toy qururam,
İslamla qol qaldırb doyunca oynuyuram.
Ana arzularım da çiçək açıb, gül açıb,
Həyat necə gözəlmış, sanki mənə qol açıb.
Vağzalı çalındıqca oxşayıram balamı,
Deyirəm heç sönməsin balamin yanın şəmi.
Öpürəm oğlumun da, gəlnimin də üzündən,
Öpürəm hər birinin sevinc axan gözündən.
Ürəyimdən keçirrəm şirin nəvə payımı,
Unuduram qəm adlı illərimi, ayımı.
Vağzalı çalındıqca qollarım göyə qalxır,
Unutduğum əzablar mənə acıqlı baxır.
Bu xəyallı dünyamın xəyalında uçuram,
Bir zaman baxıram ki, şəkilləri qucuram.
O məni qucaqlayan qolları axtarıram,
Mənə oğul gətirən yolları axtarıram.

--Nəcibə İlkin--

Üzü qara taleyim, başı bəlalı bəxtim,
Niyə vaxtsız uçuldu oğul dediyim taxtim.
Qurduğunuz evlərin ağlayır divarları,
Ağlayır xatirələr, yaş tökür xəyalları.
Ağlayır həyətdəki əkdiyiniz çicəklər,
Gözlərin dikib yola, sizi sevən ürəklər.
Həsrət bitib gözündə daşın da, divarın da,
Saralıb ömrünüzün nakam arzuları da.
Ananın gözlərində dağların şəlaləsi,
Ürəyi şan-şan olar kim eşitsə bu səsi...
Dağ dağlığından qopar, qaya qayalığından,
Ananın göyə qalxan, naləsindən, ahından.
Sözlərim düyünləndi bircə anlıq dilimdə,
Bu acı xatirələr daşa döndü könlümdə.
İki oğul itirən, bu heykəl, məğrur qadın,
Dedi oğullar doğub, Şəhidlər qoydum adın.
Oğullarım vətənin oldu igid övladı,
Tarixdə iz qoydular, Əli-İslam cüt adı.
Qurbanam bu qeyrətə, qurbanam bu hünərə,
Baş əyirəm oğullar, ruhunuza min kərə.
Saxladım gözüm üstə ağızında dilim kimi,
Yüz dəfə əzizlədim çicəyim, gülüm kimi...
Mən oğullar böyüdüm qeyrət, igid simvolu,
Hər oğul gedə bilməz onlar getdiyi yolu.
Ey Tanrı! Ey Allahım! Ey Xalqım, Ey Millətim!
Mənim Babək hünərlim, mənim vətən qeyrətim
Bu oğullar mənimdi, bu oğullar sizində,
Sizin görən gözünüz, duyan qəlbinizində.
Mən oğullar böyüdüm bu vətənə, bu elə,
Onlar vətən oldular, birgə verib ələ-ələ.
Mən yaşamasam da, oğullarım yaşasın,
Zəfər çalan vətənin Şəhid adın daşısın!!!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

Burda bir Ana var, oğulsuz qalan

Sevinc ana özünə gələ bilmir, övladlarını ölümü ilə barışmırıdı. Ətrafdakılarla əlaqəni kəsmişdi. Onun hər sözündə, səhərini açanda, gözlərini yumanda ancaq övladlarının adı var idi dilində.

Gözündən görürəm qəlbindəkini,
Hərdən gözlərinə baxaraq sənin.
Süzülür gözündən səssiz göz yaşı,
Qəlbinə gizlicə axaraq sənin.

Boş qalan yollara dikilir gözün,
Susaraq sakitcə dalıb gedirsən.
Bəlkə, gələr deyib yenə də bir gün,
Əli İslamını hey gözləyirsən.

Sızlayır ürəyin bilirəm hər an,
Bala deyə-deyə fəryad edirsən.
Qalmayıb təsəllin, itib ümidiñ,
Bəlkə yaşamağı heç istəmirsen.

Dolansaq başına nə qədər də biz,
Gözlərin hey gəzir Əli, İslami.
Əlbəttə, bilirəm neyləsək də biz,
Nə yerin verərik, nə də bir tamın.

Ü. Dərqani

Biz həmişə oturardıq, söhbətləşərdik, problemlərimizdən danışıb, həlli yolu tapmağa çalışırdıq. İslam hər dəfə söhbətin sonunda deyərdi: “narahat olma, mama, hər şey yaxşı olacaq”. İslamın bu sözü məni hər dəfə rahatladırdı. İndi tək oturanda deyirəm ki, kaş, İslam gəlib deyərdi : “hər şey yaxşı olacaq narahat olma, mama”. İndi deyirəm, ay İslam, sənin bu sözünə çox ehtiyacım var. Mən balalarıma heç doya bilmədim. Heç doyunca öpüb, qucaqlaya bilmədim. Onların gedişinə heç inana bilmədim. Onları gəlişi möcüzəm, gedişi fəlakətim oldu.

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Balandan doymayan bir anamız var.
Onun həsrəti ilə alışib yanan.
Burda bir ana var dünyası ağlar,
Bala görüşünə tez addımlayan.

Bir ildə bənizi saralıb solan,
Burda bir ana var, arzusuz qalan.
Qoşa balasını torpağa qoyan,
Burda bir ana var oğulsuz qalan.

Şəhidlər anası qəhrəman ana,
Bu ad ərmağandır qoşa balandan.
Analar anası Sevinc anamız,
Bizə əmanətsən Əli-İslamdan.

Gözlərinə baxanda məni yandıran qadın,
Sənin kimi məğrurunu görmədim.
Neyləyim ki, o gözləri güldürüm,
Hey düşündüm bir yolunu bilmədim.

Çarəsizəm, çarəsizəm qarşında,
Dilim susur, bir söz belə deməyir.
Sənin dərdin ağırdan da ağırdı,
Dünya belə bu dərdinə dözməyir.

Məğrur dayan, şərəflidir dərdin də,
Yaşımı gözümdə dondurun qadın,
Sən cənnətin açarışan bəlkə də.
Ağlama, gəl məni yandıran qadın.

Ü. Dərqani

--Nəcibə İlkin--

Sevinc ana övladlarından yana çox nigarən idi. Hər ağlayışında: “haranızdan vurulduuz? Çoxmu əziyyət çəkdiniz?” - deyə ağlayırdı. Bir gün Sevinc ananın yanına bir oğlan gəlir. Və Əlini ən son gördüyünü deyir. O, başına gələn hadisəni danişdi. Mən Əlini görən, onu qüsullayıb kəfənləyən həmin o oğlanam. Əlinin siması o qədər gözəl idi. O, yaralanaraq dünyadan köçməsinə baxmayaraq yenə də üzü gülürdü. O, mənim o qədər yaddaşımı həkk olub ki, gözümün önündən getməyən bu gözəl, gülən üzü anama da danişdim. Sonra bir gün Əlinin anası Sevinc ananı Şəhidlər Xiyabanında gördüm. Amma ona yaxınlaşış salamlaşmadım. Oğlunu gördüyümü demədim. Və axşam o gözəl sima yuxuma gəldi. Amma mənə çox qəzəbli və əsəbi idi. Əli mənə dedi: “sən gördün ki, anam məndən nigarandır. Niyə anama yaxınlaşış məni gördüyünü, məndən nigarən qal mamağını demədin? Gülerək getdiyimi, yerimin yaxşı olduğunu demədin?”.

Bir gün Sevinc ananı İslamın iş yoldaşları ziyarətə gəlir. Onlar İslam haqqında bir xatirəni bölüşür. Deməli, bir gün iki iş yoldaşı arasında mübahisə olur. İslam onlara yaxınlaşaraq nə baş verdiyini soruşur. Məndən 140 manat borc alıb vermir dedim. İslam onlar arasındaki söz-söhbətin uzanmasını istəmirdi. Ona görə də söz verdi ki, mən ondan pulu alıb gətirəcəm sənin pulunu. Bir neçə gün keçdi. İslam söz verdiyi kimi pulu gətirib verdi mənə. Mən elə bilmədim ki, həmin oğlan borcunu verib. Ancaq günlər sonra öyrəndim ki, İslam o pulu öz cibindən verib. Onlar Sevinc anaya oğlunun necə mərd ürəyi açıq olduğunu dedilər. Və belə oğul tərbiyə edib yetişdirdiyi üçün onun əllərindən öpüb qarşısında baş əydilər.

Əli isə anasına çox düşgün idi. O, vaxtından tez böyümüş, ailənin yükünü çıyılınrinə almışdı. Əli bütün qazancını anasına verərdi. Dayısı Elxanın yoldaşı Ceyran xanım danişdışı bir hadisədə deyir: Yay tətili idi. Əli bizə bir neçə günlük istirahətə gəlməşdi. Bir neçə gün sonra Əliyə zəng gəldi. Dedi: “Ceyran xala, iş var. Süni ot döşəməyə adam axtarırlar. Gedim,

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

işləyim". Getdi Gəncəyə. Bir gündən sonra yenidən Əli gəldi və: "qazandığım pulu aparım anama verim gələcəm" - dedi. Ona iki gün sonra onsuz da evlərinə gedəcəyini söylədim. O, isə: "yox, Ceyran xala, birdən anama lazım olar. Aparım verim" - dedi.

Dayısı Yəhyanın həyat yoldaşı Günelin dediklərindən. Mart ayı idi. İslam qardaşım ilə bizə gəlmışdı. Telefonda mənə şəkil göstərdi. Dedi: "maşının sürətinə bax. Gör necə sürətlə gəlmüş". Mən isə onlara açıqlanaraq, bu qədər sürətlə gəlmək olar dedim. Allah uzaq eləsin nəsə hadisə olar. İslam dedi: "onsuz bir gün öləcəyik" - dedi. Mən də o nə sözdür danışırsan, dedim. Dedi: "yox, mən bilirom, yuxusunu da görmüşəm. Mən şəhid olacam". Mən yenə açıqlandım. O, dedi: "niyə ki? Mən şəhid olanlardan əskik oğlanam? Təki mən də şəhid olum".

Sevinc ana övladlarının həsrəti ilə hər gün bir az da əriyirdi. Ancaq o, övladlarının adlarını yaşatmayı qarşısına məqsəd qoydu. Bundan sonraki həyatını övladlarının adlarını yaşatmaq üçün davam edirəcəkdi. Dövlətin uşaqların adlarına ayırdığı bütün pulları onların adlarını yaşatmaq üçün istifadə etdi. O, ilk addım kimi övladlarının min bir əziyyətlə çalışıb aldığı ancaq içində doyunca yaşamadığı o evi Əli və İslamin əşyaları ilə birlikdə "Əli-İslam" adına ev muzeyi etdi. Sevinc ananın yeganə arzusu bu evin dövlət tərəfindən qorunub saxlanması və gələcək nəsillərə çatdırılmasıdır. Xalqından isə tək istəyi onun övladlarını unutmasınlar və hər zaman bu evi ziyarət etsinlər. Onun bir sözü var: "mənim balalarımın nə bacı-qardaşı, nə də övladları var. Mən bu evi ona görə muzey etdim ki, onları belə yaşıdım".

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Bəli, müharibə bitdi. Zəfər çaldıq. Bu zəfər şəhid analarının canlarından ayrılan bir parça, gözlərindən axan hər damla yaş övladlarından geriyə qalan xatirədir. Bu xatirlər onların qəlbində hər gün təzələnir. Tanrıdan nələr istədilər. Olmayacaq möcüzələr gözlədirənlər. Hər gün bezmədən səslədirənlər: Analar övladlarını, uşaqlar atalarını, atalar oğullarını, qadınlar isə öz yarlarını... Bu zəfər bizə ömür boyu sağalmayacaq yaralar qoydu. Üstü qabiq bağlamayacaq yaralar. Taleyin qisməti dir, deyib keçə bilmirik. Ən əsası da qəbul edə bilmirik. Onların qazandığı bu şərəfli adı qoruyub saxlamaqdan başqa əlimizdən heç nə gəlmir. Şəhidlərimiz bizim qəlbimizdə yara, hər getdiyimiz yerdə başımızın ucalığıdır. Hər qarış torpağını qanları ilə bütövləşdirən bu vətən onlar yox deyə var. Biz var olduğumuz sürəcə onları yaşatmaqsa bizim boynumuzun borcu dur. Onlar bizim torpağın altında yatan minlərlə sərvətimizdir. Şəhidlər ölməz! Onlar sadəcə biz onları xatırladığımız müddətcə yaşayacaqlar.

Tarixi keçmişə nəzər salsaq görərik ki, bütün müharibələr dağıntılar, insan ölümləri və faciələrlə müşayiət olunur. Təəssüflər olsun ki, müharibə itkisiz olmur və azadlıq qurbanlar tələb edir. Elə buna görə də Azərbaycanın mərd oğulları torpaqlarımızın azadlığı üçün vətənimizin illərdir düşmən tapdağından xilas olunması üçün canlarından keçdilər. Məhz onların canları, qanları hesabına Azərbaycanın işgal altında olan əzəli torpaqları geri qaytarıldı, vətənimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa edildi. 44 günlük Vətən müharibəsində 3000-dən çox şəhid və yüzlərlə qazımız oldu. Həmçinin, Əli və İslamin böyüüb boy-a-başa çatdıgı Mingəçevir şəhəri də 44 günlük Vətən müharibəsində 53 şəhid vermişdir. Mingəçevirdən iki ailə hər iki övladını vətənə qurban vermişdir. Onlar bizim qanları ilə tarix yazan qəhrəmanlarımızdır. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!!

--Nəcibə İlkin--

Hərəniz bir cürə qəhrəman olduz,
Ürəklərdə qalıb uyan şəhidlər.
Qoruyub vətəni siz candan olduz,
Torpağı qan ilə yuyan şəhidlər.

Keçib canınızdan bir dastan olduz,
Ürəklərdə məskən salan şəhidlər.
Necə yaşanacaq arzudan olduz,
Həyatı yarımcıq qalan şəhidlər.

İndi daha dəyərlidir vətənin hər qarışı,
O Vətən ki şəhidlərin qanı ilə yoğrulub.
O Vətən ki şəhidlərin qanı ilə tam olub,
O şəhidlər bizim üçün ölməz qəhrəman olub.

Ülviyə Dərqani

AZƏRBAYCAN ƏSGƏRİ

Hər adın bir tarixdi, boy atdım qüdrətinlə,
Yaşadıq zaman-zaman, sənin rəşadətinlə,
Sarsılmaz hünərinlə, sönməz dəyanətinlə
Lərzəyə sal dünyani, titrət sən göyü, yeri
Azərbaycan əsgəri!

Dağsan, əzəmətin var, çinarsan, mən kölgənəm,
Mərmi-mərmi boy atan arzularında dinəm,
Ayağın dəyən yərə vətən deyib sürünəm,
Öləm sənin yerinə sən salamat dön geri,
Azərbaycan əsgəri!

Hər dönüşün and yerim, şəhidlik zirvəsən,
Doğmasan balam kimi, vətən kimi əzizsən,
Polad kimi poladsan, Fəridsən, Mübarizsən,
Haqqıma can verənim, kim verər bu dəyəri!
Azərbaycan əsgəri!

Vətən adlı Qarabağ, bütöv Azərbaycanım,
Qələbə sorağınlə hər gün açılır danım,
Qəhrəmanlıq simvolum, qeyrətim, haqqım-sanım,
Sən vətən xilaskarım, qalibiyyət zəfəri!
Azərbaycan əsgəri!

Neçə ildi can verən torpağına can verdin,
Susuz dodaqlarına su yerinə qan verdin,
Halallıqdan doymayan ömrümə cahan verdin
Azadlığın müjdəsi, ver qələbə xəbəri!
Azərbaycan əsgəri!
Azərbaycan əsgəri!

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Belə şagirdlərimlə qürur duyuram

Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Əli mənim xatırəmdə əsl vətənpərvər şagird kimi əbədiyaşar, hərbi simalı igid, mərd bir övlad kimi qalib. Bir gün coğrafiya dərsində vətənpərvərlilik mövzusunda söhbət düşdü. Əli dedi ki, müəllim mənim könlümdən şəhid olmaq keçir. Mən ona yaxınlaşış başını sığalladım. O, isə dedi yox. Mən demişəm qurtardı. Sözüm sözdür. Yerin cənnət olsun, əziz balam Əli!

İslam sakit, tərbiyəli, məsum baxışlı bir şagird idi. Mən bu şagirdlər qarşısında qürur duyuram. Amma fikirlərimi sözlə ifadə edə bilmirəm. Allah məkanınızı cənnət etsin!

***Həqiqət Fətihi
coğrafiya müəlimi***

Kaş ki, sizi çox incitməsəydim

Heç ağlıma da gəlməzdi ki, nə vaxtsa sizin qəhrəmancasına şəhid olmağınız haqqında yazacam. Şəhidlər Xiyabanında məzarınızı ziyarət edəcəm. Şəhid Əli və İslam qardaşlarının adı gələndə gözlərim dolacaq, qəhər məni boğacaq. Əli və İslamlı ilk tanışlığımız 2005-ci ildə oldu. Həmin ili mən onların sinif rəhbəri olduğum üçün uşaqları fənn müəllimlərindən fərqli olaraq daha yaxından tanıdım və axırı kimi də necə tanıdımsa elə də yaddaşımı həkk olundular. Çünkü, heç dəyişmədilər. 5-ci sinifdə necə sakit, təmkinli, sanki illərin yorğunluğu olan Əli məktəbi bitirənə qədər elə də qaldı. Əli çox ağıllı, dərslərinə qarşı məsuliyyətli, böyük-kiçik yeri bilən bir şagird kimi yaddaşımızda qalıb.

İslam bir qədər çılğın təbiətli bir şagird idi. Hansısa bir hərəkəti edəndə gözü qalardı Əlinin üzündə ki, görsün Əli necə reaksiya verəcək. Əlinin baxışı İslamin sonrakı hərəkəti demək idi. Heç yadimdən çıxmaz Əli fizikadan öz 4-nü özü alardı. İslam isə fizikanı mənimseməkdə çətinlik çəkdiyindən ona deyərdim ki, sən hər dərs mənə 10 fərqli qayda danış sənə 3 yazım. Elə oldu ki, İslam hər bəhsin qaydalarını əzbər bildi. Bir gün mənə yaxınlaşış dedi ki, “mən sualların hamisini bildiyimə görə istərdim ki, mənə 4 yazasınız”. Dədim baş üstə. Həmin ili ona 4 yazmışdım. Kaş ki, sizi çox incitməsəydim. Bəlkə də, şəhid olacağınızı bilsəydim sizi daha çox əzizlərdim, xoş sözlər deyərdim. Sizin haqqınızda keçmişdə danışmaq mənə əzab verir. Sizin şəhid olduğunu eşidəndə, sanki sol yanımı itirdim.

Siz mənim qürur yerimsiniz, and yerimsiniz, tarix yazan igidlərimsiniz. Allah sizə rəhmət eləsin. Allah Sevinc anaya və bizlərə səbr versin !

*Nahidə Heydərova
fizika müəllimi
sinif rəhbəri*

Hər ikisi çox tərbiyəli uşaqlar idi

Əli və İslam haqqında ürək sözlərini yazmaq həm qürurlu, həm də ağırdı. Mən Əli və İslama aşağı siniflərdə tarix dərsini demişəm. Çox yaxşı xatırlayıram onları. Hər iksi çox tərbiyəli və mehriban uşaqlar idi. Xüsusən, Əli həm dərslərini yaxşı oxuyurdu (tarixdən 5 alırdı), həm də çox sakit idi. İslam ona baxanda bir az hərəkətli idi. Birinci dəfə onların qardaş olduğunu biləndə sorşdum ki, siz doğrudan qardaşsınız? (xasiyətləri baxımdan) Əlidən qabaq İslam dilləndi : “Boymuza görə deyirsiniz, müəllimə? Əli məndən hündürdü ona görə?”

Dedim ki, yox. Nə vaxt baxıram sən gülümsəyirsən, Əli ciddi dayanıb.

Həmişəki kimi boynunu sağa əyib gülümsədi. O duruş heç vaxt gözümün önündən getməz...

Biz sizinlə qürur duyuruq, Əli və İslam! Allah sizə rəhmət eləsin!

*Leysan müəllim
tarix müəllimi*

--Nəcibə İlkin--

Hər kəsin sevdiyi şagirdlər

Əli Əhmədov - çox çalışqan, təmkinli, səmimi və mehriban şagird olub. Əli daim kitablar oxuyurdu. Bəzən çox qeyri-adi suallar verərdi. Müəllim və yoldaşlarının hörmətini qazanmışdı. Yadıma gəlmir ki, kimsə Əlidən şikayət etsin. Coğrafiya fənninə xüsusi maraq göstərirdi. Sinifdə ağsaqqal ləqəbi ilə müraciət edərdilər ona. İslam Əhmədov - sakit təbiətli idi. Sinifdə qızlarla o qədər ünsiyyət etməzdi. Utancaq idi. Amma oğlan sinif yoldaşları ilə zarafatlarından geri qalmazdılar. Tənəffüs də ara-sıra güclərini yoxlayırdılar. İslam tərbiyəli, sakit, mehriban və səmimi şagird olub. Heç bir müəllim bu iki qardaşdan narazı olmayıb. Bir-birlərinə qarşı çox hörmətlə yanaşırıldılar.

**Sevda müəllimə
sinif rəhbəri**

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Qəlbimdə iş qoyan dost

Mənim adım Bəhluldu. Mən Əhmədov Əlinin həm dostu, həm də rəqs yoldaşı olmuşam. Allah Əliyə rəhmət eləsin, ruhu şad olsun. Hələ də inanmağım gəlmir ki, Əli şəhid olub. Əli çox qanacaqlı, çox tərbiyəli, ali savadlı, böyük-kiçik yeri bilən bir qardaş idi. Birgə olduğumuz müddət ərzində onu dönə-dönə kəşf etmişəm. Xasiyyəti və mədəni davranışları ilə qəlbimizə yol açmışdı. Nə deyim, belə bir dostun itkisi bizim üçün çox ağırdır. Amma nə demək olar, şəhidlik zirvəsi də hər kəsə nəsib olmur. Hər iki qardaşın ruhları şad olsun.

***Bəhlul
rəqs yoldaşı***

Əli, İslam birlikdə tarix yazdırılar

Əvvəla, onu deyim ki, Əli və İslam barədə keçmiş zamannda danışmaq, hansısa xatirələri bölüşmək mənim üçün çox ağırdir. Hər ikisinin qəlbimdə, yaddaşında xüsusi yeri olub həmişə. Və onaları çox sevirəm, onlarla fəxr edirəm.

Əli ilə daha yaxın olmuşam. Dinə, Allaha çox bağlı idi. Mənə İslami, Hz.Əlini, peygəmbəri sevdirdib, dirlə bağlı ağlımda olan bir çox suallara aydınlıq gətirib, hadisələr, hekayələr danışıb. Çox səbrli, təmkinli, düşüncəli idi. Hər şeyi onunla məsləhətləşərdik. Dünyagörüşünə, düşüncə tərzinə, intellektinə görə hamımızdan seçilirdi. Bu xüsusiyyətlərinə görə sınıfda hamı onu ağısaqqal deyərdi.

Mən riyaziyyatdan zəif idim, o Azərbaycan dili fənnindən. Həmişə boş dərslərdə birlikdə oturub bir-birimizə anlamadığımız, zəif bildiyimiz mövzularda köməklik edirdik. Gələcəkdə özümüzü harda, necə gördüyüümüz barədə xəyallar qururduq. Hamının dincəlib söhbət etdiyi vaxtlarda belə o, yalnız dərs oxuyur, test işləyirdi. Qarşısına yalnız bir məqsəd qoymuşdu; - Oxumalı, anasına gözəl, rahat və xoşbəxt həyat bəxş etməli idi. Bütün bunlardan savayı Əlinin incə, həssas qəlbi də vardi. Mənalı şeirlər yazırıdı. Ancaq utancaq olduğu üçün hamı ilə bölüşmürdü bu istedadını.

İslam daha sakit, içində qaparıq, səssiz idi. Dərslərə bir o qədər maraq göstərməsə də, tərbiyəsi ilə seçilirdi. Ataları dünyasını dəyişəndən sonra Əli İslami, sanki, körpə uşaq kimi daim gözləri ilə izləyir, nəzarətdə saxlayırıdı. Onu kefsiz, üzgün görəndə Əlinin gözlərindən dərd, kədər yağırdı. İki qardaş bəzən heç danışmadan bir-birinə baxışları ilə nəsə deyir, anlaşırlılar. Bunu yalnız özləri anlayırdı...

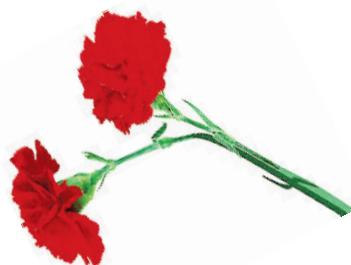
**Nərmin Cəbrayılzadə
sinif yoldaşı**

--Nəcibə İlkin--

Zəhmətkeş qardaşlar

Mən Əli və İslamlı məktəb illərimizi ancaq yaxşı və xoş günlər kimi xatırlayıram. Onların hər ikisi ağıllı, hörmətli uşaqlar idi. 11 illik məktəb həyatımızda həmişə münasibətimiz yaxşı olub. Əli də İslam da zəhmətkeş qardaşlar idi. Heç vaxt çətinlikdən qorxmayan, hər çətinliyə sinə gərən oğullar idi. Təbii ki, belə oğullar vətəni müdafiə edə bilərdi. Vətən uğrunda onlar da əllərindən gələni etdilər və şəhid oldular. Əli və İslamlı daxil olmaqla bütün şəhidlərimizin sayəsində bu gün torpaqlarımız azaddır. Allah onlara və bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

*Elşən Cəmaləddinov
sinif yoldaşı*

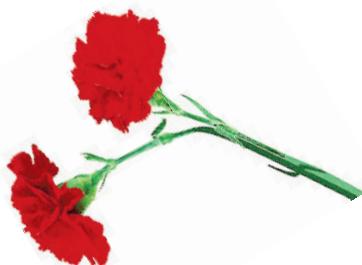

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Çətinliyə sinə gərən oğullar

Əli və İslam mənim yaddaşımda ağıllı, tərbiyəli uşaqlar kimi qalib. Hər ikisi sinfimizdə müəllimlər və şagirdlər arasında hörmət qazanmışdı. Əli sakit, ağır təbiətli, İslam isə daha şən və hərəkətli xüsusiyatləri ilə yaddaşımızda qalib. İslamlı şəhid olmamışdan bir neçə ay əvvəl rastlaşıb söhbət etmək imkanımız oldu. Mənə özündən, Əlidən, işlərindən və gələcək planlarından danişdi. Cox heyf ki, heç biri həyata keçmədi. Amma onlar torpaq uğrunda göstərdikləri qəhrəmanlıqla həmişə xatırələrimiz də Vətənə layiqli qardaşlar kimi qalacaqlar. Həmişə onları qürurla yad edəcəyik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

**Şərqiyə Cəmaləddinova
sinif yoldaşı**

--Nəcibə İlkin--

Onlar qeyrət simvolu idilər

Əli sınıfımızın qeyrətli, namuslu oğlanlarından idi. Həmişə haqqın tərəfində olub, zəifin yanında olub. Mən Əlini belə xatırlayıram daim. İslam da balaca dəcəl qardaşımız kimi olub. Nə dərdi, səri olub həmişə biz qardaşları həll etməyə çalışmışıq. Allah hər ikisini rəhmət eləsin. Məkanları cənnət olsun inşallah. Sevinc anamız həmişə fəxr eləsin övladlarıyla. Onlar bu gün bizlərin firavan yaşamağımızın təminatçılarıdır. Heç vaxt onlara olan borcumuzu ödəyə bilmərik.

***Müşviq Əlibalayev
sinif yoldaşı***

Tutduğunuz yol fərqli oldu

Uşaqlar... Sizin şəhid olmanız xəbəri 10 ildi məzun olan, amma illərlə nədənsə əlaqə qura bilmədiyimiz sinif yoldaşlarımızı bir araya gətirdi. Hər sözümüz, hər kəlməmiz Siz oldunuz. Televiziyyada, sosial şəbəkələrdə sizin haqqınızda olan məlumatları gördüyümdə əksəriyyətini bildiyim halda təkrar-təkrar oxudum. Bu xəbərlər hər dəfəsində çox qürurlandırıcı məni, bizi, hər kəsi..

Məzun olduqdan sonra çox görüşə bilmədik. Seçdiyimiz həyat, tutduğumuz yol fərqli oldu. Amma həm əvvəllər, həm də indi sinif yoldaşlarımıza söhbət edərkən sizin iki qardaş olaraq fərqli xasiyyətlərinizin olmayı bizə maraqlı gəlirdi. Əli sakit, təmkinli, İslam daha səbrsiz, hər şeyə tez əsəbləşən olması yaddaşlarımızdan silinmir. Sizinlə bağlı xatirələr əlbət çoxdur.

Bəlkə, belə nəsib imiş uşaqlar. Mən 3 dəfə müraciət etdim. Amma nədənsə müharibə vaxtı hərbiyə çağrılmadım. Sizlər can qoydunuz vətən üçün. Haqqınız ödənməz, əziz insanlar, haqqınızı halal edin. Allah sizə və bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

**Fərid Yusifli
sinif yoldaşı**

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--
Onu itirmək mənim üçün ağırdır

Mən şəhid Əli Əhmədovun qrup yoldaşıyam. Biz bakalavr təhsilini birlikdə almışıq. Əlini tanıdığım müddətdə ən son günümüzə qədər öz xarakteri və öz mədəniyyəti ilə sağlığında bizə örnək idi. Necə ki, ölümü ilə də təkcə bizə yox, Azərbaycan oğullarına örnək oldu. Əli barasındə çox şey danışmaq olar. Sözün əsl mənasında çox insani keyfiyyətləri yerində bir insan idi. Onunla bizim birlikdə çox gözəl münasibətimiz, yoldaşlığımız olub. Hamımız üçün əziz bir yoldaş idi. Onu itirmək bizim üçün çox ağır oldu. Hələ də Əlinin yeri görünür. Biz onu axtarırıq. Əli ölməyib. O, bizim qəlbimizdə yaşayır. Əli öncə vətən, sonra anam deyib döyüşə gedən qardaşımız idi. Biz Əlini yaşamdan əvvəl tanıirdiqsa yaşamdan sonra da onun hayatı, onun mübarizəsi hər kəs üçün əzizdir. Ruhunu hörmətlə anırıq həmişə. Allah rəhmət eləsin!

*Rufan Osmanov
tələbə yoldaşı*

Onunla çox xatırələrimiz var

Əli ilə ilk tanışlığımız tələbəlik illərimizə dayanır. İlk gəldiyimiz gündən Əli ilə dostluğumuz, tanışlığımız yaranmışdır. Əli qrupda öz tərbiyəsi və davranışları ilə həm qrupda, həm universitetdə, həm də müəllim kollektivində öz hörmətini qazanmışdır. Əli ilə çox xatırələrimiz var. 3-cü kursun yay ayında Mingəçevirə öz evinə qonaq çağırmışdı. 10 gün Əligilin evində qonaq oldum. Ailəsi ilə yaxından tanış oldum. Çox gözəl vaxt keçirdik. Mənim üçün ən yaddaqlanan xatırə oldu. Hər bir gəncin qəlbində vətən sevgisi olduğu kimi Əlidə də var idi.

--Nəcibə İlkin--

Əmma onda sənki hamidən daha çox idi. Əl öz vətəninə, torpağınə bağlı biri idi. Əli ilə son yazışmamız yadına düşür. Yazılıb hal əhvalını soruştum. Xeyli danışdıqdan sonra hiss etdim ki, Əlinin nəsə bir sixintisi var. O, dedi ki: "yaxın vaxtlarda döyüş olacaq. Mən vətən üçün döyüşməyə gedəcəm və şəhid olacaq". Sağollaşdıqdan sonra dedi: "sağ qalsam danışarıq, şəhid olsam vətən sağ olsun!". Əli, sənki, bunu hiss edirdi. Əli və onun qardaşı İslam şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. Başda anaları Sevinc ana olmaqla yaxınlarına səbr diləyirəm. Əli cismən yanımızda olmasa da, daim xatırələri ilə qəlbimizdə yaşayacaqdır. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

*Elnur
qrup yoldaşı*

Əli hər zaman qəlbimizdə yaşayacaq

Mən Əlinin qrup yoldaşıyam. 2011-ci ildə Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyasının maliyyə fakultəsinə daxil olmuşuq. 4 il ərzində Əli ilə çoxlu xatırələrimiz olub. Əli həmişə istər dərsdə, istərsə dərsdən kənardə öz ağıllı fikirləri ilə fərqlənirdi. Qrupun əlaçısı idi. Biz həmişə bir çox şeyi Əlidən soruştardıq, məsləhət alardıq. Çox səmimi, sadə uşaq idi. Hazırda hamımız Əliyə görə çox məyusluq. Ancaq fəxrlə deyə bilərik ki, Əlinin olduğu məqam-şəhidlik zirvəsi hər adama qismət olmur. Əli hər zaman bizim qəlbimizdə yaşayacaq. Əli ilə yanaşı qardaşı Əhmədov İslam da şəhid olmuşdur. Bu bizi daha da çox üzdü. Hər ikisi bizim qəlbimizdə yaşayacaq. Allah hər ikisini rəhmət eləsin!

*Əyyub Xalıqov
qrup yoldaşı*

Əli əfsanəvi döyüşçü idi

Əhmədov Əli İlqar oğlu xidmətə başladığı gündən mənimlə birlikdə olmuşdur. Postda da birlikdə çıxmışıq. Ümumiyyətlə birinci taborda ximətə başladığı günədən birlilikdə olmuşuq. Həmin gündən münasibətimiz başladı. Bir hərbçi kimi, bir yoldaş kimi münasibət qurduq. O qədər gözəl tərbiyəyə, o qədər gözəl ürəyə malik bir insan idi həqiqətən. Qardaş

kimi, bir-birimizə çox mehriban dost olmuşuq. Aramızdan su da keçməzdi. Mən çoxdandır postda olduğum üçün məni aşağı düşürdülər. Əli isə yuxarıda postda qaldı. Yenidən bizi yiğdılar bir yerə - həmlə bölüyünə. Həmin bölükdə Əli ilə yenidən birlilikdə olduq. Qismət elə gəttirdi ki, 44 günlük Vətən müharibəsində ciyin-ciyinə, ikimiz bir yerdə olduk. Hətta, döyüşə girən-

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

də də bir yerdə olduq. Məndən arxada 4-cü adam Əhmədov Əli idi. Döyüşə girdiyimiz gün bir səs eşitdim. Döndüm arxaya baxanda gördüm ki, Əlini vurdular. Öz dostum, qardaşım üçün əlimdən gələn bir şey olmadı ki, ona edim.

Bu günü gündə onun peşmançılığını çekirəm ki, qardaşım üçün çonüb nəsə edə bilmədim. Çünkü, eləmiş olsaydım artıq yerdə qalan döyüşçülərimiz, o biri qardaşlarımız hamımız bir yerdə məhv olardıq. Ona görə geriyə çonə bilmədik. Uşaqlardan yanında qalan oldu ki, nəsə kömək eləmək üçün. Digər qrupa mən rəhbərlik edirdim deyə istədim ki, qabağa gedək. Ona görə mən arxaya qayıda bilmədim. Yanında qalıb köməklilik göstərən var idi. O da ki mümkün olan bir şey olmadı. Əli insan kimi də, hərbçi kimi də, döyüşü kimi də öz yaşına baxmayaraq həm ürkəli idi, həm mərd idi, insan kimi də çox tərbiyəli, çox mərifətli bir qardaş idi. Həqiqətən də, bu gün oturub belə adam haqqında yazmaq adama çox ağır gəlir. Bütün şəhid analarının və atalarının qarşısında baş əyirəm, əllərindən öpürəm. Xüsusən də Əli qardaşımın anasının əllərindən öpürəm ki, o cür tərbiyədə, o cür mərifətdə, o cür gözəl övlad yetişdirmişdi. Həm bir qardaş tərəfdən, həm bir yoldaş tərəfdən, həm də bir döyüşçü tərəfədən bizim üçün də çox ağırdır. Allah rəhmət eləsin! Yeri cənnət olsun! Ruhu şad olsun!

Akif Qasımov
döyüş yoddası

Vətən deyib şəhid oldu

Bir dəfə postda yatmışdım. Silahı alıb mənim xəbərim olmadan. Səngərdə oyaq qalmışdı. Yaxşılıq etdiyini heç zaman bildirməzdi. Əgər nə isə söz verərdisə əməl edərdi. Əsgərlərə yemək paylayardı, axırda isə özü yeyərdi. Tək o komutan idi ki, özündən öncə əsgəri fikirləşirdi. İstirahətdə olan zaman başımı sığallayardı. Oyanardım görərdim ki, komutan. Buraxılışa gedəndə yay vaxtı soyuq sular gətirərdi. Bunları etməsəydi də biz bilirdik çavuş Əhmədov təmiz ürəkli, gözəl insandı. Fəxr edilən oğuldur. Şəhid olmasayı belə. Biz onunla tək indi yox, hər zaman fəxr etmişik. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Vətən deyib şəhid oldu. Tək təsəllimiz və qəbullandığımız reallıq budur.

*Tərbiz Fətullayev
əsgəri*

Ailəsinə bağlı oğul

Mən N sayılı hərbi hissənin 6-cı bölüyünə döyüş maşın komandiri, heyət rəisi vəzifəsinə təyin olunmuşdum. Gizir kimi xidmətə təzə başladığım anlarda müddətdən artıq hərbi qulluqçu Əhmədov İslamlı tanış oldum. Mənim sürücüm olduğunu dedilər. Beləliklə, bizim tanışlığımız o vaxtdan başladı. İlk vaxtlarında onun mənim xidmətimə böyük dəstəyi olmuşdur. Əhmədov İslam çox cəsarətli, vətənpərvər bir hərbi qulluqçu idi. O, öz işinin layiqincə öhdəsindən gəlirdi. Biz İslamlı birgə qoşunların taktiki təlimlərində və bir sıra digər təlimlərdə iştirakçı olmuşuq. İslam bu təlimlərdə də bir heyət kimi həmişə öz xidməti ilə özünü nümayiş etdirirdi. İslam döyüş texnikamızı daima döyüşə hazır vəziyyətdə saxlayırdı. Günlərin bir günündə kafedə əyləşmişdik. Mən yemək sıfariş etdim. İslam isə yemək yeməcəyini dedi. Və çay içəcəyini söylədi. Yeməyi bitirdikdən sonra ondan yemək yeməməyini səbəbini soruştum. O, isə cavabında biz iki qardaşq. Valideynlərimdən bir anam var. Əli və mən istəyirik ki, evimizi bərpa edək və anamiza xoş günlər yaşadaq. Ona görə də mən çay ilə iştahımı, nəfsimi saxlayıram. Evimizin daha tez ərsəyə gəlməsini istəyirəm. Bunları eşitdim andan həqiqətən İslamin ailəsinə necə bağlı olduğunu

--Nəcibə İlkin--

anladım. İslamin ana-sına olan məhəbbəti məni heyran etdi.

Yenə biz çöl çıxışında olarkən İslama böyük komandirindən zəng gəldi. Ona dərhal hərbi hissəyə qayitmağını söylədi. O, həyəcanlandı və dedi: “nə olub?”-deyə komandirdən soruşdu. Komandır isə 708 №-li hərbi hissəyə yerdəyişmə əmrinin gəldiyini bildirdi. O, sevinclə məni qucaqlayaraq ded: “Cəlil, anama yaxın bir hissədə xidmətimi davam etdirəcəm”. Mən də çox şad oldum. Sonra biz İslamlı sağıllaşdıq.

Biz yenidən İslamlı İkinci Qarabağ müharibəsindən 5 gün əvvəl 708 №-li hərbi hissədə görüşdük. Dedi ki: “ Cəlil, çox şükür bu günümüzə. İslərim qaydasına düşür”. İslam da mənim kimi atasız idi. Sonra İslamlı sağıllaşdım.

İkinci Qarabağ müharibəsində İslamin şəhid olduğunu eşitdim və inanmadım. Daha sonra öyrəndim ki, tək özü yox qardaşı Əhmədov Əli də şəhidlik zirvəsinə ucalmışdır. Bizim düşmənə olan nifrətimiz daha da coşdu. Çünkü, İslam və qardaşının anaları üçün arzuladığı o gözəl həyatı yaşada bilmədiklərini düşündüm. Allahdan anamıza səbr, bütün şəhidlərimizə isə rəhmət diləyirəm.

*Sultan Cəlilov
gizir*

Hər bizə gələndə güləşərdik

Əli və İslam mənə xala oğludan çox qardaş olublar. Onlarla xatirələrimiz çoxdur. İslam çox ürəyi təmiz və şıltaq uşaq idi. O, güləşməyi çox sevirdi. Hər bizə gələndə güləşərdik, əylənərdik. Bir gün oturmuşduq. Müharibə başlayacaq deyə söhbət edirdik. İslam dedi: “xalaoğlu, mən BMP sürürəm. Mənim maşınımı heç kim vura bilməz!”.

Bir gün Əli ilə nənəmgilin məhləsində olan alma ağacının altında oturmuşduq. Oxumaqdən söhbət düşdü. Dedi: “Ay Bayram, neyniyəcəksən sən? Oxumamışan eləməmisən. Gedib fəhlə işləyəcəksən. Mən isə oxumuşam gedib bankda işləyəcəm. Onda səni də çağıracam gələrsən sənə çay sıfarış edəcəm. Onsuz pulun olmayıacaq çay almağa” - dedi və güldü... Əli əsgərlikdən gələndən sonra ixtisası üzrə işləmədi. Hərbidə işləməyə başladı. Bir gün yenə zəng etdi. Dedi: “gəl Mingəçevirə sənə qonaqlıq verim”. Oturduq yedik, içdik. Sonra Əli dedi: “mən sənə demişdimmi ki, səndən çox maaş alacam!?” Sonra gülüşdük.

Nənəmiz rəhmətə getmişdi. Oturmuşduq. Müharibə başlayacaq deyə söz-söhbətlər gedirdi. Dedim, Əli, həmlədən çıx, təhlükəlidir. Əli dedi: “niyə? Yaxşıdır həmlə. Gör indi qardaşın ya gedib Laçında oturacaq, ya da şəhid olacaq”.

**Bayram Məmmədov
xalası oğlu**

Ağlama, məni yandıran qadın

Mənə ölümü nə vaxt tanıdın desələr, Əli və İslamin getdiyi gün deyərdim. O gün - 27 sentyabr dəyişdi hamımızın həyatı. Üzümüzdə gülüş soldu. Bizə ömrümüzün sonunadək qəlbimizdə əmanət dərin yara qaldı.

O gün bibimin məni jekdən axtarırlar sözünə qaçaraq getdim. Mən çatanda artıq polislər şəhid xəbərini gətirmişdilər. Sadəcə möhkəmdən çıçıra bildim. Kim olduğunu soruşa bilmədim. Əlidi, ya İslamdı?... Əlini dəfn edib gələndən sonra hamının gözü qapıda İslami gözləyirdik. Amma İslam da bayraqa bükülüb gəldi... Buna inanmaq da, qəbul etmək də, bu dərdlə yaşamaq da çox çətindir...

Əli mənim tanıdığım ən məğrur insandı deyə bilərəm. Həyata qarşı dik duruşu var idi. O qədər sağlam xarakteri var idi ki, mən onun nədəsə səhv edəcəyinə inanmırıam.

İslam kövrək, təmiz ürəyə sahib idi. Başqları üçün nəsə etməyi, onları sevindirməyi çox sevirdi. Əsas da uşaqları sevirdi...

Əli də İslam da tez götürdülər həyatın yükünü ciyinlərinə. Onlar bir-birlərinə həm ata, həm qardaş, həm də dost oldular. Bir-birləri ilə keçirdikləri vaxtda güləşməyi sevirdilər. Elə onlardan qalan birlikdə şəkdirdikləri tək video da güləşdikəri video oldu. Onlarla yadımda qalan ən xoş xatırəm Əlinin nişan günü oldu. O gün İslam hərbi geyimdə gəlmışdı. Biz onu uzaqdan görüb tanımadık. Çox yaraşındı bu geyim ona. Zarafata salıb elə bil general gəlir demişdik. Duruşu, qaməti mərd qardaşım mənim. O qədər oynadıq, dedik, güldük ki, nişanda...

--Nəcibə İlkin--

İndi yaxşı ki, o günü yaşadıq deyirəm... Hami Əlinin nişanlısıyla oynamağından danışırdı. Orda bir epizod oldu. Birdən “qardaşlar” mahnısı çalındı. Əli İsləm oynamaga gəlməyincə qol qaldırıb oynamadı. Oynayarkən bir-birlərinin gözünə o qədər sevgiyələ baxdılardı ki...

Hər işləri bir oldu onların. Oxumaqları, işləri və sonda da ölümləri... Necə həyata qarşı mərd mübarizə apardılsara ölümün də qarşısına mərd çıxdılar. Şərəflə yaşıdlar, şərəfli öldülər. Vətən mühəribəsinin ilk şəhid qardaşları oldular..

Onlar elə oğul, ürək dağlayır,
Bir gündə yanaşı gedişləri ilə...

Mənə görə Əli və İsləm nə qədər qəhrəmandırsa, anaları Sevinc xanım da o qədər qəhrəmandı. Cənki, qəhrəman oğulları qəhrəman analar böyüdür. Və bu gün dağ boyda dərdiyələ ayaqda qalmağa, övladlarının xatirəsini yaşatmağa çalışan məğrur qadındı o...! Biz neynəsək də haqqın ödəyə bilmərik o anaların...

Ağlama, ağlama məni yandıran qadın!
Məğrur dayan! Şərəflidir dərdin də.
Haqqını ödəmək çətindir inan..
Sən cənnətin açarışan bəlkə də!

Deyirlər şəhidlər ölmür. Bəli, düzdü. Biz onları dünya durduqca yaşadacayıq. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Onların sayəsində biz varıq. Bütün şəhid ailələrinə səbr diləyi-rəm.

Nə bir əlacı var, nə də çarəsi,
Bu necə yanğıdır, bu necə kədər?
Söyləsən açılar daşın da dili,
Bir gündə evdən iki oğul gedər?

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Onlar elə oğul, dillər əzbəri,
Ağılı, kamalı, igidliyiylə.
Onlar elə oğul ürək dağlayır,
Bir gündə yanaşı gedişləriylə.

Bütöv vətən adın tariximizə,
Yazılan tarixi yaddaşlar oldu.
Əli, İslam kimi igidlərimiz,
Qoşa şəhid adlı qardaşlar oldu.

**Ülviyə Dərqani
dayısı qızı**

Qardaş itkisi çox ağırdı

Onlar haqqında danışmaq mənim üçün nə qədər ağır olsada bir o qədər də fəxr və qürurvericidi.. Onlar haqqında çox söz demək olar. Ancaq kəlmələr yetərsiz qalır. Əli çox sakit, ağıllı, müləyim, danışlığı sözü belə kəlimələri seçərək danışan bir insan idi. İslam isə çox qohumcul, qoçaq, bir az da şıltaq uşaq idi. Arada boş olanda zəng edər, bir-birimizlə danışardıq. 2-3 gündən bir sms yazar, halımı xətrimi soruşturdu. Sonuncu dəfə yayda Əli və İslam nənəmgilə gəlmışdilər. Ordan atamgilə gəlib mənə zəng vurmuşdu. Mənə dedi mamangildəyəm. Bacını da götür gəlin burda yiğisəq bir az danışib-gülək. Biz bacımla getdik. Əli, İslam, əmim oğlu Səlim də orda idi. İslam bir yerdə oturub danışib-gülməyi çox sevərdi. Həmin gün çox gözəl oldu. Söhbətləşdik, danışdıq, güldük. Səhəri onlar işə qayitmalı oldular. O zaman təlimlər başlamışdı. İslam bidirdi ki, mənə artıq işdəyik. Başqa vaxt bir də yiğisəriq. Amma nə İslam, nə də Əli gələ bildilər. Sonuncu dəfə nənəmizin yas mərasimində görüşmüşük.

Sentyabrın 27-i səhər raket səsinə oyandıq. Dedilər müharibə başlayıb. Həmin gün Əli İslam üçün çox narahat idim. Heç ağlıma gəlməzdi ki, biz onları bir gündə itirərik. Onların şəhid xəbərini eşidəndə, sanki, hər şey dayandı mənim üçün. Çox ağır gün idi. Fikirləşəndə ki, onlar artıq yoxdular, bir də gəlmə-yəcək ürəyim bu hissə dözmür. Qardaş itkisi çox ağırdı. Mən onlarla hər zaman fəxr edirəm. Mənim o cür qəhrəman iki şəhid qardaşlarım var. Siz mənim fəxriimsiniz. Sizin və bütün şəhid qardaşlarımın qarşısında baş əyirəm. Ruhunuz şad olsun!

**Lalə Qasımovaya
dayısı qızı**

Ən böyük arzusu şəhid olmaq idi

Biz üçümüz də bir böyümüşük. Həm uşaqlığımız, həm də yeniyetməliyimiz bir keçib. Məktəbi bir sinifdə oxumuşuq. Bir oynayıb, bir gülüb, bir ağlamışıq. Məktəb vaxtları Əli ilə daha yaxın idik. Çünkü, ikimiz dərslərimizi bir hazırlayardıq. İslam isə həmişə oynamamaqla məşğul olardı. Sonra isə Əlidən köçürərdi dərsleri. Biz məktəbi bitirənə qədər hər günümüz bir keçdi. Məktəbi bitirdik. Həyatımızla bağlı qurdugumuz xəyallar bizlərin yolunu ayrı saldı. Əli Bakıya oxumağa getdi. Əlaqəmiz demək olar ki, kəsildi. Arada telefonla yazışar, hal-əhval tutardıq. Uzun illər sonra Əlini 2018-ci ildə gördüm. Düzün desəm tanımadım. Həm uzanmış, həm də kökəlmışdı. Mənim onu tanımadığımı çox güldü. Bir az səhbət etdik. Yalnız xaricdən deyil, xasiyyəti də dəyişmişdi. Məktəb vaxtındakı zarafatçı oğlan getmiş, əvəzində təmkinli, ağır başlı oğlan gəlmişdi. Bir az səhbət etdik, sağıllaşıb getdi. İslam tam fərqli idi. O, daha yanımçı, qayğıkeş, zarafatçı idi. Onun yanında vaxtin necə keçdiyini unudurdun. İkimiz də bir az tutumsuz idik. Hər şeyi qırardıq. Demək olar ki, hər gün telefonla danışardıq. Hər yerdə məni qoruyardı. Mənimlə əmioğludan çox qardaş olmuşdu. Hər dərdimi, sırrimi ona deyərdim, ondan məsləhətlər alardım. Onunla danışmadığım gün elə bilirdim ki, nəsə itirmişəm. Kiçik qızım xəstələnmişdi. İslam gündə bir neçə dəfə zəng edər halını soruştardı. Hər zaman yanındayam deyərdi. Bizim bir-birmizdən başqa heç kimimiz yox idi. Mənə söz verdi ki, yanına gələcəm. İyul döyüşlərində zəng etdim danışdım. Yalvardım ki, məcbur qalmasan ön cəbhəyə getmə. Məndən incidi. “Şəhid olanlar məndən əskik deyil ki” - dedi. Son danı-

--Nəcibə İlkin--

şığımızda çox yalvardım. Dedim getmə! İslam dedi: “sənə də, üç balana da mən qurban olum. Gələcəm, söz verirəm. Amma ən böyük arzum şəhid olmaqdır” - dedi.. Qismət də oldu şəhidlik. Ömür boyu fəxr və qürur duyacam səninlə, qara gözlü qardaşım, sağalmaz yaram.

*Qaratel Əhmədova
əmisi qızı*

Şərəfi ilə şəhid olan Əli

Mən Bağırov Kənan şəhid Əli Əhmədovun qrup yoldaşıyam. Bizim Əli ilə tanışlığımız Akademiyada oxuyarkən başladı. Əlini tanıdığını müddət ərzində onun sakit, hər kəs ilə yola gedə bilən, hər kəs ilə dil tapa bilən, müəllimlərinə, böyüklərinə hörmət edən bir insan idi. Əli kimi insanın şəhidlik kimi uca bir məqama çatması onun bu məqama layiq olduğunu göstərir. Əlinin şəhid olması bizi - qrup yoldaşlarını, dostlarını, hər kəsi dərindən yaraladı. Bizim üçün ağır və gözlənilməz oldu. Əli həmişə bütün yoldaşlarına qarşı mərhəmətli olub. Vətənpərvərliyi və dinə bağlılığı ilə seçilirdi. Bu xarakteri onu vətənə xidmət etmək üçün cəbhəyə doğru yola saldı. O, bu yolda öz şərəfi ilə şəhid oldu. Onun qardaşı Əhmədov İslam da Vətən uğrunda şəhid olmuşdur. Ailəsinə Allahdan səbr diləyi-rəm. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

*Kənan Bağırov
Əlinin tələbə yoldaşı*

Şəhidliyin Əli, İslam zirvəsi

Şəhid Əli, İslam. Sizinlə bağlı xatirələri yazmaq sizin yoxluğunuza qədər ağır və hüzünlüdür. Əli və İslam uşaqlığımızı bir yerde yaşadığımız qardaşlarımız. Bizim hər anımız bir olub. Əli çox sakit, İslam isə hərəkətli uşaq idi. Əli, canım qardaşım, sən mənim xatirəmdə həmişə gülərəz, saf, təmiz qəlbli olaraq qala-caqsan. Sakitcə gülüşün, utancaqlığın heç yadimdən çıxmaz. Balaca uşaqlar idik. Nənəmgilin məhlə evində ev qurardıq. Əli papamız olardı. Onu işə yola salardıq. Oturub o tikdiyimiz evdə Əlinin işdən gəlməyini gözləyerdik. Qurdugumuz o uşaq evdə hamımızın üzü gülərdi. Nə bilerdik ki, Əli böyüyəcək öz əziyyətləri ilə qurduqları evdə onları göz yaşları ilə gözləyəcək anası və əzizləri. Biz bibi uşağı yox, bir evin uşağı kimi, bacı-qardaş kimi böyüdük. Onlar sonradan getsələr də yay tətillərində gələrdilər. Yenə körpəliyimizdən danışardıq, çox gülərdik elədiklərimizə. Ən çox da İslamin hərəkəti yaddaqlan idı. Əmimin arı yesikləri var idi. Bir gün İslam gedib yesikləri qurdalayıb, arılar İslamin paltarına, saçına dolmuşdu. Arılar səndiqca qışqıraraq qaçırdı. Maması görmüşdü saçından çıxan arıları çox ağlamışdı. Hələ də qulaqlarımızdadı ağlamağı. O vaxtlar çox ürəklə gülürdük. İndi ürək ağrısı ilə vərəqlərə yazarlıq onlar haqqında. Əli İslam siz bizim xatirəmizdə həmişə saf, təmiz uşaqlığımızdakı kimi qalacaqsınız. Siz şəhidlik zirvəsinə ucaldınız. Yeriniz böyükdür. Şəhidliyiniz kimi qoyub getdiyiniz acı da böyükdür. Can, qardaşlarım, sizin haqqınız ödənməz.

Qaydan torpaqlarımızın qayitmayan oğulları. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Ailələrinə səbr versin!

*Nərgiz Məmmədova
dayısı qızı*

Onlar qardaş idi mənim üçün

27 sentyabr... O gün hər kəsin qanı qara. Hami müharibənin acısını yaşayır. Mən qohumlarımıza zəng vurub Əlini, İslami soruşdum. Onlardan bir xəbər varmı deyə. Hamimiz zəng gözləyirik və axşam zəng gəldi. Bacım mənə zəng vurdu. Əlini vurublar. Əli şəhid olub dedilər. Qanım dondu. Eşitdiyimə necə inanım heç özüm də bilmədim.

Çox ağır gün idi o gün. Yer-göy inləyirdi, sanki. Əlini götirmiş dilər. Gözüm qapıda idi. İslam bu dəqiqə gələcək, necə qəbul edəcək Əlinin yoxluğunu deyə fikriləşirdim. Amma boşuna gözlədim. İslam gözlədiyim kimi gəlmədi. O da Əli kimi gəldi, qardaşını tək qoymadı. Çox acıdı onların yoxluğu. Sevinc bibinin onlarsız hər gün necə əridiyini görmək çox çətindi. Onlar bibi oğlu yox, qardaş idi mənim üçün. Uşaqlığımız bir yerdə keçib. Xatirələrimiz birdi. Və bu gün o xatirələri onlarsız yaşayırıq. Əli və İslam yoxluğunu qəbul edə bilmədiyim iki qəhrəmandı mənim üçün.

Nuranə Əliyeva
dayısı qızı

Əli gələcəyi düşünən insan idi

Onlar haqqında danışmaq mənim üçün çox çətindir. Bizim uşaqlığımız bir keçib. Əli ilə birlikdə Ağdamda tikintidə birlikdə işləmişik. Bir yeyib, bir yatmışıq. Bizim birlikdə çox gözəl günlərimiz olub. Əli yiğimcıl, gələcəyi düşünən insan olub. O, çalışqan və ağıllı idi. Həyatda çətinlikləri çox olub. Ona görə də gələcəyinin yaxşı olması üçün çalışırdı. İslamlı da birlikdə Qəbələdə findiq bağında işləmişik. İslam çox saf, ürəyi təmiz uşaq idi. Hər zaman məsləhət alırdı. Amma öz bildiyini edirdi. Onun səhvlərini desək də heç vaxt üzümüze qayıtmayıb. Böyüyünə hörmət edən uşaq idi. İslam hər evlərinə gələndə bizə də gələrdi. Söhbətləşərdik, uşaqlarla oynayardı. Axırıncı dəfə sentyabrın 19-u idi. Ad gününə görə yiğişmişdiq. Hamımız dedik, güldük. Müharibədən önce zəng etmişdi. O, anası ilə nəfəs alardı. Anamdan muğayat olun deyə sağollaşdı. Onların itkisi çox ağırdı. İslam şəhid olmaq isteyirdi. Arzusuna da çatdı. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

**Süleyman Əhmədov
əmisi oğlu**

Müharibənin başladığı zamanı dondurmaq istərdim

Mənə bir gün desəydirək ki, uşaqlığını birlikdə keçirdiyin qardaşların olmayacağı, onlar haqqında xatırələrini bölüşəcəksən, heç inanmazdım. Bizim uşaqlığımız çox gözəl keçib. Eyni yaşda böyükən 10 uşaq. Tətillərdə yiğisan, gözəl xatırələri olan uşaqlar. Hər bayram olanda gəlirdilər. Gülüb danişdığımız bir xatirəmi bölüşüm. İslam hələ uşaq idi. Bir gün Novruz bayramında gəldi bizə papaq atmağa. Papağı atıb stolun altına və oturub yemək yeməyə başladı. Sonra isə anasına “mənim papağımı heç nə atmadılar” deyib pis oldu (təbii ki, biz papağı görməmişdik). İslam çox hərəkətli idi. Çox qohumcanlı idi. Hər gələndə bütün qohumlara baş çəkirdi. Yenə bizim hamımızın yiğışlığı bir yay, əmim gəlib əsgərlikdən. Bütün uşaqları topladı apardı dağa, çayda çimməyə. Bir də baxdıq Əli yoxdu. Çay onu aparır. Əmim tez çıxartdı Əlini. Çox qorxmuşdu. Bizim gülüb-danişdığımız onlarla bağlı gözəl xatırələr göz yaşlarıyla əvəz olundu. Çox təəssüf ki, biz uşaqlığımızdan qalan o şəkillərə artıq göz yaşı içində baxırıq. İçində onların da olduğu onlarsız xatırələr...şəkillər... Bizim görüşümüz avqust ayında oldu... Nənəmiz rəhmətə getmişdi. Müharibə olacaq deyə sözsöhbət gedirdi. Bacımla mən Əlidən soruşduq: doğrudurmu? -deyə. O, güldü və dövlət sırkıdı dedi. Heç nə demədi. Səhəri gün evlərinə gedəndə birlikdə getdik. Bibim və Əli toy barədə danişdilar: “Evlərinin təmiri bitəndən sonra toylarını edəcəm” - dedi bibim. Əli və İslamin çətinliklərlə böyükən uşaqlığı olub. Onların öz əməkləri ilə aldığı o evi göstərərkən gözlərindəki o sevinc... Həyat onların da üzünə gülmüşdü. Əziyyətlərinin bəhrələrini görmüşdülər. Onlar güclü uşaq idilər, eynilə, bibim Əhmədova Sevinc... Müharibənin başıldığı zamanı dondurmaq istərdim. O anı yaşamamaq üçün. O vaxtdan o qədər kaşkiləri-

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

miz oldu ki. Kaş ki, belə olmazdı. Kaş ki, heç olmasa biri qalar-
di. Kaş ki, bir möcüzə olardı...

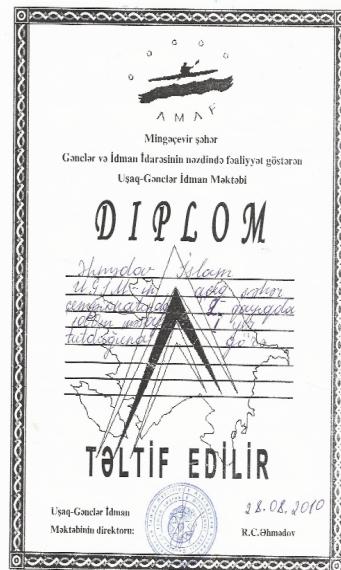

Bir həyat bu qədər acımasız ola bilərdi mənə görə... Nə artıq. Nə əskik... Bir ananın iki övladını böyütmək üçün çəkdiyi əziyyətlər heç nə imiş. Xoşbəxt günləriymiş. Bunları yaşamaq, qəbul etmək çox çətindir. Bir tərəfdən itirdiyim qardaşlarımın acısı, bir tərəfdən ananın çəkdiyi övlad acısı... Neçəneçə analarımız övladlarının qoxusunu daşdan almağa çalışırlar. Tək təsəlliləri budur artıq...Bunları yaşamaq, seyr etmək dözülməzdır... Allah heç bir anaya övlad acısı yaşatmasın. Bizim həm qürurumuz, həm ömürlük acımızdı onlar. Bizim qoruyacağımız, adlarını yaşadacağımız minlərlə sərvətimiz yatır torpağın altında. Torpaqların bütövlüyünü canları bahasına aldılar bizim igid, cəsur qəhrəmanlarımız. Canımız bahasına qorunmalıyıq adlarını. Ən azından haqlarını bizə halal etsinlər deyə...

Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

**Jalə Xəlilova
dayısı qızı**

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA VƏ TƏBDİSLƏR XİDÜMƏTİ

VƏ SOSİAL İNNOVASIYALAR ÜZRƏ DÖVÜŞƏT AGENTLİYİ

STATE AGENCY FOR PUBLIC SERVICE AND SOCIAL INNOVATIONS UNDER

THE PRESIDENCY OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

Azərbaycan, Bakı şəhəri - 25 yanvar 2015

Əhmədov Əli İlqar oğlu

2-ci dərəcəli ŞƏHADƏTNAMƏ

№ 2515

Əhmədov Əli İlqar rəltənə 03 noyabr 2014-cü il tarixindən 03 yanvar 2015-ci il tarixindək 1 təqbiqatla "ASAN idmət" markasında kürsülli olaraq işləndiyividən və volontər aminə idarə olunmasa əhəmiyyətli fəaliyyətlərə görə onun işləməsi üçün 2-ci dərəcəli Şəhadətnamə verilir. Qeydiyyatnamənin nəticəsində təqbiqatlı yekun bəll 87/04/100_2515 nömrəli Xəsiyətnameyi verilir.

Əhmədov Əli İlqar

Insan resursları və təlim səhərinin müdürü

Pəşayev Elvin Nazim oğlu

2nd degree CERTIFICATE

№ 2515

İşləndiyi Əli İlqar əhəmiyyətli işləməsi üçün 2-ci dərəcəli Şəhadətnamə verilir. Əhmədov Əli İlqar for his voluntary work in the area of providing services to the public and assisting in customer flow management at the 1st level "ASAN idmət" center from 03rd of November 2014 to 03rd of January 2015. According to the performance assessment, total points earned: 87/04/100. Reference № 2515 has been given.

Əhmədov Əli İlqar
1 sayılı Böyük "ASAN idmət" markasının direktoru

Batnyeva Ləbida Həsən qızı

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

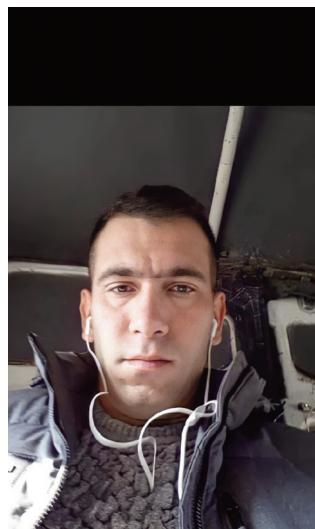
--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

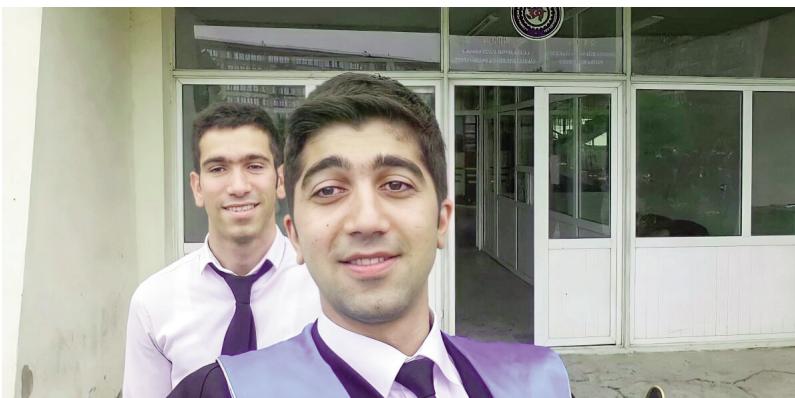
--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

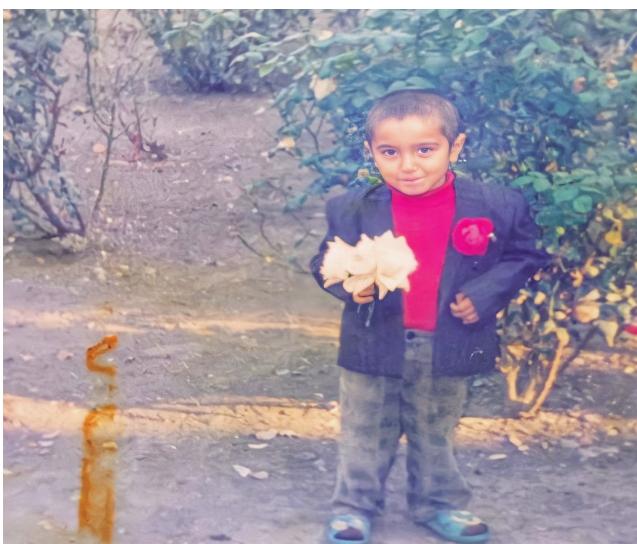
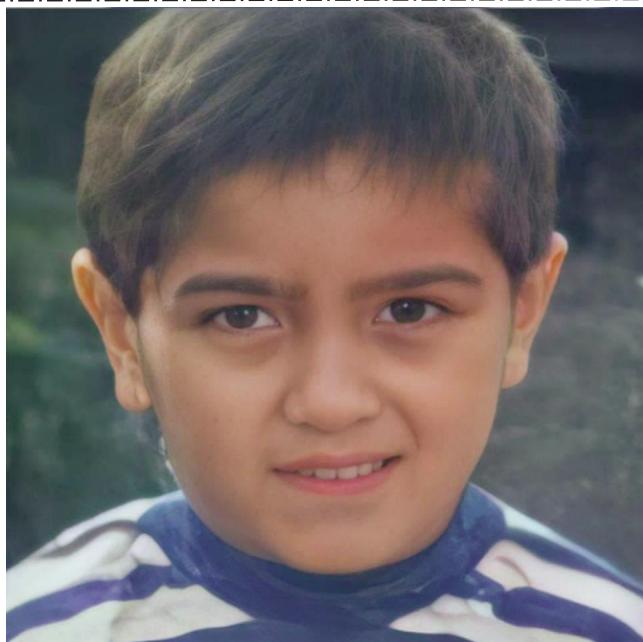

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

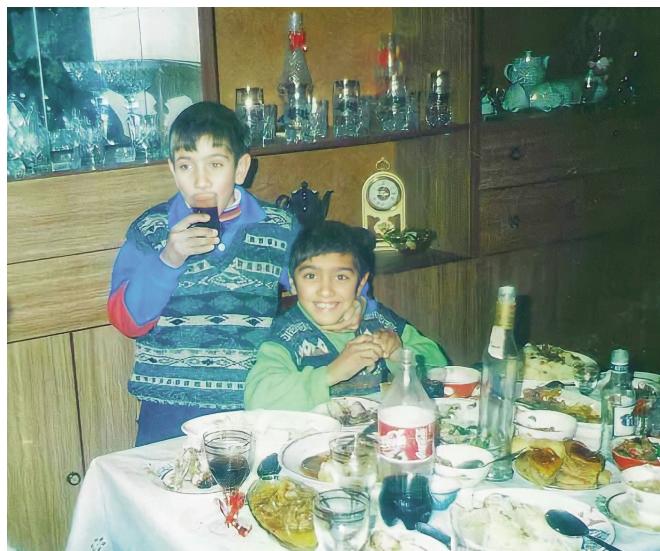

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

--Nəcibə İlkin--

Mingəçevir

--Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi--

Şəhidləri

Alim
İbrahimov

Allahverdi
Babayev

Atiq
İbrahimov

Cəfər
Elyasov

Elçan
Abbasov

Elçin
Əliyev

Elçin
Mırzayev

İslam
Əhmədov

Əli
Əsədov

Əli
Rzayev

Elman
Əliyev

Elmar
İbrahimov

Emil
Əmirov

Emin
Rüstəmzadə

Ərzuman
Osmanov

Etibar
Mahmudov

Əzmi
Hüseynov

Əzim
Həsənov

Fuad
Xankışiyev

Hüseyin
Abbasəliyev

Ülvi
Qulamlı

Vəsif
Məmmədov

Vüqar
İsmayılov

Yasən
Əhmədov

Elmin
Əlizadə

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Şəhidlik qəhrəmanlıq zirvəsidir.....	6
Qarabağ - Vətən müharibəsi.....	12
Zəfərə gedən yol.....	18
İşgaldan azad edilən şəhər və kəndlərimiz.....	22
Bütöv Azərbaycanam.....	28
Əhmədov Əli İlqar oğlu.....	31
Əhmədov İslam İlqar oğlu.....	35
Əli-İslam zirvəsi.....	38
Onlar elə bir tarix yazdılar ki.....	40
İslamın döyüş yolu.....	49
Əlinin döyüş yolu.....	51
Oğullardan xəbərsiz Ana.....	53
Bir evdən iki şəhid.....	57
Ey Şəhidin Anası.....	65
Mən oğullar böyütdüm.....	69
Burda bir Ana var, oğulsuz qalan.....	76
Azərbaycan əsgəri.....	85

Müəllimlərinin ürək sözləri

Belə şagirdlərimlə qürur duyuram.....	87
Kaş ki, sizi çox incitməsəydim.....	88
Hər ikisi çox tərbiyeli uşaqlar idi.....	89
Hər kəsin sevdiyi şagirdlər.....	90
Qəlbimdə iz qoyan dost.....	91

Məktəb illərinin şirin xatırələri

Əli, İslam birlikdə tarix yazdilar.....	93
Zəhmətkeş qardaşlar.....	94
Çətinliyə sinə gərən oğullar.....	95
Onlar qeyrət simvolu idilər.....	96
Tutduğunuz yol fərqli oldu.....	97

Tələbəlikdən gələn soraqlar

Onu itirmək mənim üçün ağırdır.....	99
Əli hər zaman qəlbimizdə yaşayacaq.....	100

Səngərdən gələn səslər

Əli əfsanəvi döyüşü idi.....	102
Vətən deyib şəhid oldu.....	104
Ailəsinə bağlı oğul.....	105

Doğmaların doğmalığı

Hər bizə gələndə güləşərdik.....	108
Ağlama, məni yandıran qadın.....	109
Qardaş itkisi çox ağırdı.....	112
Ən böyük arzusu şəhid olmaq idi.....	113
Şəhidliyin Əli İslam zirvəsi.....	115
Onlar qardaş idi mənim üçün.....	116
Əli gələcəyi düşünən insan idi.....	117
Müharibənin başladığı zamanı dondurmaq istərdim.....	118

NƏCİBƏ İLKİN

“Şəhidliyin Əli və İslam zirvəsi”

“İMZA” nəşrlər evi

Baş direktor: **Səbuhi Aslan**

Dizayner: **Xalid Xəlilov**

Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə

Tel: (012) 438-18-87; (050) 263-16-16

Yığılmağa verilib: 17.11.2021

Çapa imzalanıb: 22.12..2021

Offset çap üsulu. Əla növ kağız.

Sayı: 500